1854. EEN EN DERTIGSTE JAARGANG. **N°. 55.**

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op Woensdag en Zaturdag. De prijs is per drie maanden te Assen *f* 1.60, buiten Assen franco per post *f* 1,75.

WOENSDAG 12 JULIJ.

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels 75 cent en voor elken regel meer 10 cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt een BIJBLAD gratis uitgegeven.

COEVORDEN.

Vervolg van het vorig no.

De heer Slingenberg [illegible] grond, dat het kanaal van Ane naar Coevorden naar de Emmer veenen zal worden doorgetrokken:

1o. Omdat, behalve de heer *Graswinkel*, niemand ooit een plan daartoe gevormd heeft, en was zoodanige doortrekking voordeelig, reeds lang iemand daartoe zou zijn opgetreden;

2o. Omdat de doortrekking wel *f* 180.000 zou moeten kosten, en er bij het vooruitzigt, dat er andere kanalen in de veenen van Emmen zullen komen, waarin de eigenaren dier veenen zelve deelhebbers zijn, er voor een kanaal van Coevorden derwaarts weinig hoop op een belangrijken afvoer zou bestaan.

De heer *Slingenberg* zal ons zelf moeten toestemmen, dat de eerste grond al zeer zwak is; bij alle ondernemingen moet toch iemand de eerste zijn, en men zou alle *nieuwe* ondernemingen moeten laten varen, zoo geene andere voordeelig waren, dan die, tot uitvoering waarvan zich vroeger lieden hadden opgedaan; honderden voorbeelden in het dagelijksche leven zijn daar, om het tegendeel aan te toonen.

Wat het tweede argument aangaat, wij hebben nooit geweten, dat de kanaal-onderneming van den heer *Graswinkel* zich zoo gunstig boven andere kanaal-ondernemingen onderscheidde, want, behalve dat men hier maar **twee** uren zou hebben te graven, om in de veenen te komen, vernemen wij thans, dat dit kanaal slechts een kapitaal van *f* 180.000 zou vereischen! Het *Drentsche kanaal* heeft **vijf ton** besteed, om de Hoogeveensche vaart te verbeteren en zal nog **vier à vijf** uren moeten graven, om in de Emmer veenen te komen, waartoe nog **drie à vier** ton vereischt worden. Het *Midden- of Oranje-kanaal* moet over eene lengte van **zeven à acht** uren gegraven worden en kost circa **vijf** ton!

Het is inderdaad eene gelukkige omstandigheid voor Drenthe, dat de eigenaren der N. en Z. Barger veenen niet met den heer *Graswinkel* te doen wilden hebben, want had hij het veen, waarover hij met hen in onderhandeling was, kunnen krijgen, voorzeker er was geen voordeeliger speculatie, geen winstgevender onderneming geweest, vooral met het oog op eene doortrekking naar de Eems, die grootendeels ook dóór het veen zou geschieden, en waarvan de kosten ook door afvoer van turf althans gedeeltelijk zouden kunnen gedekt worden. Het *nieuwe* kanaal van den heer *Graswinkel*, dat slechts twee uren lang zou behoeven te zijn, zou, naar evenredigheid, nog minder kosten, dan de *verbetering* van het *bestaande* 4½ uur lange kanaal van Meppel naar Hoogeveen aan de Dr. kanaal-maatschappij gekost heeft.

De heer *Graswinkel* heeft den aankoop van veenen niet tot stand kunnen brengen. Bovendien hebben zeker de politieke omstandigheden van Europa er toe medegewerkt, dat hij geen geld kon krijgen. Maar wat hem mislukt is, kan een ander gelukken; een ander kan welligt hetzij door hooger prijs te bieden hetzij door andere omstandigheden een gedeelte van het N. en Z. Barger veen in de verlangde rigting bekomen, de politieke omstandigheden kunnen hem gunstiger zijn, hij zou op nieuw aanvrage om concessie kunnen doen voor deze, in ons oog, zeer voordeelige kanaal-onderneming, en wij kunnen dan hetzelfde zien gebeuren, wat met den heer *Graswinkel* heeft plaats gehad, dat de concessie verleend werd, zonder dat het provinciaal bestuur van Drenthe deswege was gehoord.

Waarom is dat bestuur in dezen in der tijd niet gehoord, niettegenstaande het kanaal geheel over Drentsch grondgebied zou loopen?

Aan redenen van spoed kan hier niet gedacht worden.

Maar er heeft vermoedelijk een invloed bestaan, die het bij den Min. van Binn. Zaken heeft weten door te drijven, om de concessie voor dat kanaal te verleenen, zonder de Staten of Gedep. Staten van Drenthe te hooren, ten einde misschien eene verwacht wordende oppositie van de zijde van Drenthe af te snijden. *Zoo nadeelig beschouwde men dit kanaal voor de Drentsche belangen, dat men den verwachten tegenstand liever wilde voorkomen.* Van wie de bedoelde invloed uitging, vermoeden wij wel, vooral wanneer wij nagaan, aan welke zijde men vooral belang bij dit kanaal had, maar wij zullen ons wachten, om ons vermoeden te openbaren, omdat wij het niet kunnen bewijzen.

Onze nabuur-provincien hebben steeds zoowat met Drenthe omgesprongen als de kat met de muis; de Drenthenaars hebben zich dit veelal laten welgevallen; in den laatsten tijd echter is hierop eene gelukkige uitzondering geweest het krachtig besluit van de Staten van Drenthe, om de verbetering van het Meppeler diep, zelfs zonder hulp van Overijssel, geheel voor rekening der provincie te nemen. Dit heeft bij het Hooge bestuur, dit heeft ook in Overijssel een gunstigen indruk gemaakt. Dat de Staten voortgaan, om zich te doen gelden, dat zij scherp en krachtig voor Drenthe's belangen waken!

Maar laat ons tot ons ons onderwerp terugkeeren.

Het komt ons voor, dat het kanaal van den heer *Graswinkel*, vereenigd met veenbezit, alles behalve eene dwaze onderneming zou geweest zijn, en een ander die ligtelijk met beter gevolg weder kan opvatten.

Overijssel moge openlijk geen bewijs van belangstelling in het kanaal van *Ane* naar *Coevorden* gegeven hebben, gelijk de heer *Slingenberg* aanvoert, het is aan geen den minsten twijfel onderhevig, dat Overijssel in dit kanaal, in verband met eene doortrekking naar de Emmer veenen, het grootste belang moet stellen, daar de provinciale kas dan, zonder dat zij een cent meer behoeft uit te geven, de afvaartsgelden van den Drentschen turf zou kunnen profiteren. Er komt eenmaal een tijd, dat de veenen aan de Dedemsvaart vergraven zijn, dan kan de Dedemsvaart zich zelve niet meer onderhouden, en dan vooral zouden voor Overijssel die afvaartsgelden zeer gewenscht zijn.

De heer *Slingenberg* zegt nog, dat wel niemand de daarstelling van een kanaal van Coevorden naar de Emmer veenen zal ondernemen, omdat het Drentsche kanaal korter weg naar zee zal opleveren, dan het eerste kanaal in verbinding met de Dedemsvaart. Deze bewering zou opgaan, zoo de beide kanalen op hetzelfde punt in de veenen kwamen, maar dit zal misschien 1½ à 2 uren verschillen, en wie zou nu eene opsplitting van die distantie willen maken, om in het Drentsche kanaal te komen, ten einde wat korter weg naar zee te hebben, terwijl hij onmiddelijk bij een ander kanaal gelegen is, langs hetwelk hij evenzeer, hoewel iets minder spoedig, met den turf ter bestemde plaatse kan komen?

De heer *Slingenberg* moge een kanaal van Coevorden naar de Emmer veenen en vervolgens naar de Eems onwaarschijnlijk noemen, het is zeker de stille wensch van hem en zijne stadgenooten, dat het eenmaal worde daargesteld. En geen wonder, daar zich dan een blij verschiet voor Coevorden zou openen, als dan bijna in het midden gelegen aan eene verbinding tusschen de Eems en de Zuiderzee. Wij zien van dezen wensch eene bevestiging in de gemakkelijkheid, waarmede de heer *Slingenberg*, namens Coevorden, afziet van het zijkanaal uit het Drentsche kanaal naar de oude veste. Te Coevorden verlangt men een middel, om goedkooper de producten te kunnen afvoeren, en boumaterialen, winkelwaren etc. te kunnen aanvoeren, welnu het zijkanaal biedt dit evenzeer aan als het kanaal naar Ane, bovendien zou men daardoor in aanraking komen met geheel Drenthe, Groningen en Friesland. Zoo men zulke voordeelen maar zoo zonder moeite vaarwel kan zeggen, dan moeten er, naar ons inziens, van eene andere zijde voordeelen worden te gemoet gezien, die daartegen opwegen.

De heer *Slingenberg* begaat in ons oog eene onvoorzigtigheid, van voor Coevorden als het ware er in toe te stemmen, dat het zij-kanaal uit het Drentsche kanaal niet verder dan Dalen loope; zoo hieraan voldaan werd, spoedig zou zich te Dalen eene soort van stapelplaats vormen, en de bloeijende weekmarkt van Coevorden zich naar daar verplaatsen, want genoegzaam al wie van de Drentsche zijde thans de Coevordsche weekmarkt wil bezoeken, moet Dalen passeren, en, zoo men te Dalen goede gelegenheid vond, om zijn rogge, boter etc. kwijt te worden, zou men daarmede niet nog een uur verder naar Coevorden reizen.

De heer *Slingenberg* vraagt: wie is geroepen Coevorden te helpen, Drenthe of Overijssel?

Wij antwoorden Drenthe, zoo haar belang dit niet verbiedt, zooals in dezen het geval is. Te minder is Drenthe o. i. geroepen dat te doen op de wijze, waarop Coevorden dat thans verlangt, omdat wij gelooven, dat het belang van Drenthe met dat van Coevorden op eene andere manier kan verbonden worden.

Coevorden wenscht eene betere water-ontlasting en een beter middel, om de producten af te voeren en bouwmaterialen en winkelwaren etc. aan te voeren. Het eerste zou het kunnen krijgen, zoo er alleen een afwaterings-kanaal naar Ane werd gemaakt, of er op eene andere wijze in de afwatering kon worden voorzien, en het tweede door de zijtak uit het Drentsche kanaal; Coevorden verkreeg zijn wensch, en er was dan voor Drenthe minder gevaar voor eene verbinding van de Dedemsvaart met de Emmer veenen; voor de Drentsche kanalen en de kas der Provincie zou het voordeelig, en voor den handel en de bloei van Meppel en Hoogeveen zeer gewenscht zijn, vooral wanneer het Drentsche kanaal eens naar de Eems werd doorgetrokken; de ligging van Meppel zou dan zeer gunstig zijn, indien nl. het Meppeler diep zoodanig werd verbeterd, dat daar buitenvaarders konden binnenkomen; de Meppeler kooplieden konden dan de goederen direct van buitenlands ontvangen evenzeer als thans te Zwolle, om ze vervolgens langs het Drentsche kanaal, langs de Hoofdvaart en het Oranje-kanaal naar Drenthe, Groningen en Oost-Friesland te verzenden.

Maar, zal men ons tegenvoeren, dat zijkanaal naar Coevorden behoort tot de vrome wenschen, daar de Drentsche kanaal-Maatschappij verklaart het niet te kunnen daarstellen.

Het is zoo. Doch, onzes inziens moet er zooveel immer mogelijk voor gezorgd worden, dat deze Maatschappij, nu zij van de aanbiedingen der Staten geen gebruik heeft gemaakt, zoo spoedig doenlijk *al* de geconcessioneerde werken, ook de zijkanalen daarstelle; men zal eerst moeten overwegen, of men haar van wege de Provincie of van wege het rijk wil helpen; wil men dit niet, dat er dan hoe eerder hoe beter maatregelen genomen worden, om haar in mora te stellen, ten einde haar, door het verloop der gestelde termijnen, te dwingen, om te beproeven, dat zij, door eigene krachten, aan hare verpligtingen voldoe; kan zij dit laatste niet, dan zou het, naar het ons voorkomt, allezints overweging verdienen, of de provincie niet het geheele kanaal, waarin ze reeds voor *f* 225.000 betrokken is, overneme en verder uitvoere. Wij gelooven steeds, dat, wanneer er geen afvoer-kanaal uit de Emmer veenen naar de Dedemsvaart gemaakt wordt, het Drentsche kanaal zeer goed zal kunnen bestaan niet alleen, maar ook nog baten afwerpen; doch wat men doen wil, men doe het spoedig; in Overijssel en Groningen is men ijverig werkzaam met het opleggen van kanalen: zoo Drenthe achterblijft, het zou een reden zijn voor anderen, om te beweren, dat, daar men in Drenthe bleek niet bij magte te wezen, om de noodige kanalen daar te stellen, deze van naburige provincien maar in de veenen moesten gebragt worden, en Drenthe zou dan welligt van kanalen, die anders zouden zijn daargesteld, worden verstoken, of hare kanalen minder rentegevende zien worden.

Wij meenen door hetgeen wij thans in het midden hebben gebragt, te hebben wederlegd de meeste argumenten, welke de heer *Slingenberg* tegen ons artikel, in no. 48 voorkomende, heeft aangevoerd.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

10 *Junij.*

De *N. Preussische Zeitung*, een Berlijnsch Russischgezind blad, deelt het antwoord mede, dat door den Czaar zou gegeven zijn op de Nota van Oostenrijk.

Eer wij dat antwoord mededeelen, merken wij aan, dat die Nota volstrekt niet het karakter had eener *sommatie*, zooals altijd is gezegd, maar zooals wij ook nimmer hebben geloofd. Keizer Frans Jozef en Pruissen's Koning *sommeren* den Czaar niet. Doch, om op het antwoord des Czaars terug te komen. Volgens genoemde courant luidde die:

„Ik ben tevreden met de bescherming der Christenen, zooals die in het Weener protocol is vastgesteld."

(De Czaar ziet dus af van het beschermheerschap, dat hij zich uitsluitend over de Grieksche Christenen in Turkije toeeigende. Dat is, men moge er van zeggen, wat men wil, eene aanzienlijke concessie, hoewel meer om den *naam* dan om de *daad*, trouwens Turkije gaf te Weenen meer vrijheid aan de Christenen, dan de Czaar had geëischt. 't Verwondert ons zeer, dat Keizer Nicolaas van den titel, waarop hij zoo hoogen prijs stelde, beschermheer der Grieksche Christenen, afstand deed.)

„Mijn leger zal het Donau-gebied verlaten, als Engeland en Frankrijk gelijkelijk aftrekken en Oostenrijk binnen zijne grenzen blijft. Alleen om strategische redenen houd ik de linie van Sereth bezet."

(Deze tweede voorwaarde is eene beleefde weigering van de geheele Oostenrijksche Nota, en daarom bevreemdt het ons te meer, dat de Czaar straks zoo vrijgevig was. Engeland en Frankrijk zullen wel bepaaldelijk weigeren, aan die voorwaarde te voldoen en Oostenrijk zelfs kan moeijelijk vrede hebben met de militaire positie, die de Czaar wil blijven bezetten.)

„Ik wil onderhandelen over den vrede, mits ik waarborgen heb, dat men tegen mij middelerwijl niets vijandelijks onderneme."

(Tamelijk overtollige eisch, als het voorafgaande was aangenomen!)

Vraagt men ons, of wij gelooven, dat de *N. P. Zeitung* des Czaar's antwoord juist mededeelde, dan betwijfelen wij dit. Naar ons gevoelen zou de Czaar wél hebben gezegd: „Zóó geen vrede, al streed ik ook met den *laatsten man* en al bezat ik slechts *een roebel*," of zou hij althans, zij het in diplomatische termen, hebben geantwoord: „neen, ik ontruim de Donau-Vorstendommen *op verzoek* niet. Doe ik het, dan geschiedt dat uit militaire voorzorg, maar ik kom er weder, als ik 't noodig of raadzaam acht, en die mij noodzaakt tot eene retirade, is mijn vijand."

Als de *P. Zeitung* gelijk heeft, is echter des Czaars opinie veranderd en zijn toon wat lager gestemd en al moge dat niet tot vrede leiden — hij heeft toch tot eenige opoffering vrede *gewild*.

Wij herhalen het: dit verwonderde ons van Nicolaas I, beheerscher aller Russen.

Maar wij kunnen in onze kleinheid de groote zaak niet beoordeelen. — Wij weten niet, wat de Czaar tot iets toe te geven, noopte. 't Is ons onbekend, hoe de hoogere politiek hier de hand in 't spel had, en wie weet of die schrede tot verzoening — Rusland niet nader brengt aan Constantinopel!

Er zal wel een tijd komen, dat wij met andere oogen die kwestie, en al de stadien, die zij doorliep, zullen aanschouwen.

Volgens de berigten van den dag, zou Pruissen hebben geprotesteerd tegen Ooostenrijk's bezetting der Vorstendommen, vóór het antwoord des Czaars was ontvangen.

„Romantische kwestie in menig opzigt!"

Dat confereert, protocolleert, associeert en protesteert met elkanderen, onder elkanderen en tegen elkanderen, terwijl de goede en getrouwe onderdanen in den krijgsrok worden gestoken en de geöpende schatkisten onophoudelijk roepen om toevoer van contante penningen!

Het blijkt al verder, dat de overeenkomst tusschen Oostenrijk en Pruissen tegen den Czaar, jegens dezen in de vriendschappelijkste termen is vervat, dat Pruissen niet tegen het Noorden zal vechten, zoolang het geen gevaar ziet voor eigen grondgebied en dat beide in geen geval, 't zij feitelijk, 't zij middelijker wijze, een ernstigen krijg tegen Rusland zullen ondernemen, zoolang des Czaars legerbenden aan deze zijde des Balkans blijven en het Donau-gebied geen integrerend deel wordt van Rusland.

Men heeft gezegd, dat Oostenrijk eene neutrale interventie zou uitvoeren, en hoe vreemd dat woord aanvankelijk klonk — toch zou het juist kunnen zijn. Wij hebben het ook altijd gezegd en wij houden ons aan die meening vast, hoe dikwijls de gebeurtenissen haar ook pogen te doen wankelen: Oostenrijk en Pruissen zullen in het Oostersche drama nooit optreden als *hartelijke* vijanden van Rusland. Wat zij tegen den Czaar doen, geschiedt ten wille van het Westen, en om de dagelijksche uitdrukking te bezigen, „als bij de ooren daar heen getrokken."

Het protest van Pruissen — zoo verhaalt men verder — was niet in diplomatischen vorm gekleed en daarom wilde Oostenrijk er niet naar luisteren.

Pruissen achtte het echter niet noodig, om zijn protest in diplomatisch tenu te steken en daarmede is de zaak geëindigd.

Waarlijk eene aardige acte in het Oostersche drama!

Wij kunnen onze lezers nog op geen bombardements-beschrijving *vergasten*. Dat is eigenlijk een aanstootelijk woord, en toch schijnt het dat velen de stilte in de Oost en Zwarte zee als een vervelend *vasten* beschouwen. „Niets gebeurt in de Zwarte zee? Nog geen aanval op Kroonstadt?" dat is de vraag van den dag, en verdrietige teleurgestelde gezigten ziet men, als het antwoord voor de honderdste maal luidt: „*neen!*" Zóó is de mensch! Hij wil gaarne anderen jagen — hij wil gaarne zien dat anderen gejaagd, bestookt worden. Zoo'n bombardement van Kroonstadt, door de cou-

rant verteld, terwijl de lezer een kop koffij of een morgenboreltje of een glaasje wijn drinkt en welligt een pijp of cigaar rookt . . . zie, dat is eigenlijk wel bedroefd en akelig en ongelukkig voor die menschen in Kroonstadt, maar het is hier, verre van het kanongebulder verwijderd en uit de lucht van den kruiddamp, toch interessant. Die vervelende conferentien, en die doelooze marschen en diplomatische verkenningen ter zee, hebben niets meer dat de nieuws-honger stilt. Er moet een eind aan komen! Men dient eindelijk eens te vechten, opdat het blijke wie de sterkste is.

„Maar vrienden — zegt men hier en daar — oefent uw geduld, want er zal dit jaar wel niets ernstigs gebeuren. De Engelschen en Franschen zullen het eiland Aland bezetten — daartoe vertrekt een corps Franschen van 10,000 man en daartoe werd Bo arsund, de hoofd-sterkte van dat eiland *ten tweede male* vernield! en als dat alles is geschied, komt de winter, en dwingt al de kwasi-strijdlustigen, om elkander een tijd lang te bekijken."

'tIs wel mogelijk, maar wij bekennen dat het ons hoogelijk zal verwonderen, als Engeland en Frankrijk zóó dezen zomer zullen eindigen. Anderen verzekeren dan ook, dat, moge tegen Kroonstadt niets ernstigs worden ondernomen, Sebastopol een aanval zal hebben door te staan, zoowel ter zee als te land en dat daartoe het leger te Varna vereenigd, naar de Krim zal optrekken.

De Czaar zal echter wel zorgen er ook te zijn!

Griekenland is zóó onderdrukt, dat het zich geheel rustig houdt. Dat is de positie van een geboeide!

De opstand te Madrid was van meer ernstigen aard dan men aanvankelijk dacht, en eenige dagen bleef het garnizoen onmagtig om iets tegen de insurgenten te ondernemen, althans de moed daartoe, had het niet. Maar ook de oproerigen zagen geen kans om een slag te slaan. Zij trokken naar Aranjuez, ten einde er te wachten op meer oproer in sommige steden des Lands en op versterking. Beide daagden niet op, althans niet naar verwachting, terwijl het Gouvernement troepen naar de hoofdstad deed aanrukken, ook, zoo zegt men, om een gedeelte van het garnizoen, 't welk niet zeer getrouw werd geacht, van de hand te sturen, en dan over te gaan tot iets, waaraan het sedert lang zwanger ging: *een coup d'état.*

11 *Julij.*

De jongste tijdingen zijn zeer onbelangrijk en werpen geen nieuw licht over Europa's toestand.

Het antwoord van den Czaar, te Weenen en Berlijn aangebragt, wordt zeer geheim gehouden en geeft aanleiding tot veel diplomatische drukte. De *N. Pr. Zeitung*, op wier gezag wij den inhoud van dat antwoord mededeelden, zegt, dat zij het uit Petersburg ontving. Andere bladen zeggen, dat het antwoord van Nesselrode vergezeld ging van een eigenhandigen brief van den Czaar. Hoe 't zij, zeker is het, dat de diplomatische pennen weer in beweging zijn, en van daar, dat er op nieuw allerlei vredes-geruchten rondloopen en tevens dat Oostenrijk en Pruissen door des Czaars schrijven al weder in eene moeijelijke positie verkeeren. Pruissen vooral treedt met sterker aandrang dan ooit op als vredesonderhandelaar.

Van een aanval op Kroonstadt wordt hoe langer hoe minder gesproken. De Russen maken uitstapjes naar Peterhof, om met verrekijkers de Engelsch-Fransche vloot te zien, en er zijn zelfs, die met booten op korteren afstand den geduchten vijand bekijken. Ook de Czaar verlustigde zich met Prins Gortschakoff in dat gezigt en zond dezen toen met zijn antwoord naar Weenen. De Prins zou zijn Gebieder op het gevaar hebben gewezen, dat ontstaan *kon*, maar het antwoord was: „reis, Prins! met Gods zegen af; 't gevaar is nog niet groot."

Op Sebastopol is het echter, zooals wij gezegd hebben, ernstiger gemeend. De Admiraal Bruat is derwaarts gezonden met 8000 man zee-soldaten. Dat voorspelt eene la ding. Anderen willen, dat eerst Anapa zal worden genomen. Te Sebastopol is men echter ook tamelijk gerust, zooals blijkt uit de tartende handeling der Russische vloot, die de haven dier stad verliet, om op eenige kruisers te schieten.

De tijd zal leeren, wat van dat alles is, doch de krijgstoerustingen in Engeland en Frankrijk gaan voort. Spoedig heeft eerstgenoemde Mogendheid 40.000 man in Turkije en Frankrijk houdt er zelfs geen notitie meer van. Er vertrekken te veel, om het bij te houden. Ook Oostenrijk zit niet stil en heeft 100 transportschepen gehuurd tot het verschepen van troepen naar den Donau.

Men verhaalt ook, dat de Oostenrijksche opperbevelhebber von Hess op 5 Julij te Rutschuck een onderhoud zou hebben met den hertog van Cambridge, Prins Napoleon, Maarschalk St. Arnaud en Omer Pacha.

Conferentiën genoeg — maar *daden* weinig.

Het geboortefeest van den Czaar, 6 Julij, is te Berlijn met een groot diner aan 't Hof gevierd. De *Kölnische Zeitung* ziet daar niets in. Zij zingt het stok-oude liedje: „persoonlijke gevoelens van Vorsten jegens elkanderen, mogen geen invloed uitoefenen op de verpligtingen, die zij hebben jegens hunne Volkeren." Elk verstandige, die weet, dat Vorsten menschen zijn, weet, dat deze les goed is in de theorie, maar nooit geheel wordt nageleefd in de praktijk.

Madrid is in rust en de Minister van oorlog zet de insurgenten na. Men zegt, dat deze elken dag zooveel verder van Madrid trekken als de Minister hen nadert. Zoo vinden zij elkanderen niet en wordt er ook geen bloed gestort. Maar eens komen zij hier of daar aan de grenzen, welligt aan die van Portugal. Staan die voor de oproermakers open? Zoo niet, dan zal het zijn vechten of overgeven.

Men spreekt te Madrid van eene kabinets-wijziging. De Minister van oorlog is de held van den dag. Men peinst er op, of het mogelijk zou zijn, hem naar eisch te beloonen.

De heeren von Rothschild te Parijs hebben eene aanzienlijke som (men zegt 100,000 francs) voor de armen in Palestina afgezonden.

De Londensche Isr. gemeente heeft *f* 48000 beschikbaar gesteld tot het oprigten van scholen en ter bevordering van den landbouw in het H. Land. — Ook uit Amerika zijn aanzienlijke sommen te dien einde beschikbaar gesteld.

Bij eene te Londen geopende inschrijving ten behoeve der ongelukkige Joden in het H. Land, is door sir en lady Montefiore voor de aanzienlijke som van *f* 6000 ingeschreven.

Wij eindigen dit overzigt met een curieusen brief, geschreven van den door Frankrijk op non-activiteit gestelden Abd-el-Kader aan Omer Pacha, en gedagteekend 22 Ramadan 1270, dat is 18 Junij 1854.

Hij schreef:

Allerdierbaarste broeder!

„De poorten naar het paradijs hebben zich voor mij geopend, toen ik in den avond van den 1 Ramadan (28 Mei) met den eeuwigen propheet mij onderhield. Alle groote en heilige geesten, die in den schoot van den aartsvader Abraham rusten, hoorde ik uwen naam met groote vreugde uitroepen en een breede regenboog vereenigde de vurige rijen der heilige geesten, als zij uwen naam aanriepen. God is met u, mijn broeder! Waarheen gij gaat, zal u roem en zegen begeleiden. Ik benijd u. Storm met uwe troepen los op het leger der vijanden. Mijn zegen volgt u. De vijanden zullen voor u vlieden als de jakhalzen, en de kinderen onzer kindskinderen zullen uwen naam roemen. De propheet wil het. Voorwaarts met uwe troepen! De tijd der vergelding voor den Moskovischen gjouwer is aangebroken. De zegen zij u, mijn broeder. Abd-el-Kader."

Telegrafische Dépêches.

Weenen, 10 Julij. Men verneemt thans, dat het gehoor door den Keizer aan Prins Gortschakoff op ll. Zaturdag verleend, kort en zeer koel was. De prins heeft geen definitief antwoord overgebragt, maar slechts onaannemelijke voorstellen, waarop de Czaar binnen veertien dagen een beslissend antwoord verwacht. Het gerucht, dat vorst Paskewitz in ongenade is gevallen, bevestigt zich. Hij is naar zijn landgoed in Podolie vertrokken.

Madrid, 10 Julij. De stad is rustig; de insurgenten zijn op Estramadura teruggetrokken.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Bij arrest van het prov. geregthof in Noord-Holland, in raadkamer vergaderd, is regtsingang verleend met bevel van instructie en dagvaarding in persoon, tegen de heeren Jhr. *L. J. Quarles van Ufford* en *H. J. Gerlings*, ter zake van de feiten, waarvan zij zijn aangeklaagd door de heeren Jhr. *M. Salvador* en *S. Fongers*. De raadsheer *Wiardi Beckman* is benoemd tot raadsheer commissaris. — Deze regtsingang is *ambtshalve* verleend, ten einde *in het belang van al* de daarbij betrokken personen een grondig en volledig onderzoek naar de waarheid plaats hebbe.

— Men spreekt er van, dat Z. M. dezen zomer van het Loo uitstapjes naar eenige plaatsen zal maken.

— De *Zuid-Afrikaan* van 25 Mei ll. behelst berigten van de Oranje-rivier, alwaar zich een Vrije Staat heeft gevormd. Eene ordonnantie, den 15 April te Bloemfontein uitgevaardigd, bepaalt dat de Hollandsche taal de hoofdtaal zal zijn in alle geregtshoven en openbare kantoren van den Staat, en bovendien dat alle brieven, memorien en andere mededeelingen, aan het Gouvernement gerigt, indien niet in de Hollandsche taal gesteld, vergezeld zullen moeten gaan van eene Hollandsche vertaling. Ook was eene commando-wet uitgevaardigd, volgens welke de openbare ambtenaren en de burgers van den Staat zich zullen gedragen in geval van wapening tegen een algemeenen vijand of roovers van eigendom. De heer *J. P. Hoffman* fungeerde toen nog als Staatspresident en de heer *J. Groenendaal* als secretaris. Den 15 Mei zou de verkiezing van een president plaats hebben, waartoe behalve den heer *Hoffman* de heer *M. Struben*, magistraat van Ladysmith, in de kolonie Natal, candidaat was.

— Door den heer *Groen van Prinsterer* is eene memorie van beantwoording ingezonden op het voorloopig verslag der Tweede Kamer omtrent het door dat lid der kamer aangeboden voorstel van wet, strekkende ter wijziging van de bestaande verordeningen op de autorisatie van bijzondere scholen. In deze memorie worden de bedenkingen, door verscheidene leden in de afdeelingen geopperd, dat het voorstel zou zijn *ongrondwettig*, *ontijdig*, *overbodig* en *schadelijk*, welke bedenkingen echter reeds in de afdeelingen door verscheidene andere leden met nadruk zijn bestreden, door den voorsteller nader onderzocht en getoetst.

— In het Limburgsche en in de Meijerij van den Bosch worden vele streken heidegrond vruchtbaar gemaakt door het water uit de Maas. Reeds heeft men onderscheidene boerderijen, (welke tot 100 koebeesten hebben), daar, waar men vroeger slechts heidegrond kende. Men wil dit stelsel van vruchtbaarmaking van den grond door besproeijing van het Maaswater grootere uitbreiding geven. De ingenieur *Bade* heeft in eene circulaire berigt, dat er zich eene maatschappij zal vormen, om die vruchtbaarmaking te bevorderen en een aantal boerderijen daar te stellen.

— Een berigt wil, dat de jeugdige Koning van Portugal, die zich thans in Belgie bevindt, ook ons land zal bezoeken. Z. M. zou te Rotterdam aankomen bij gelegenheid van het daar te vieren groote muzijk-feest.

— Door de onderscheidene provinciale commissien van onderwijs in ons land zijn, in de voorjaarsvergaderingen, geëxamineerd en toegelaten: 57 onderwijzers van den 2den, 90 van den 3den en 161 van den 4den rang, 3 huisonderwijzers, 93 schoolhouderessen; 19 huisonderwijzeressen. — In de voorjaarsvergaderingen van 1853 waren 10 onderwijzers van den 2den rang meer, 17 van den 3den rang meer, doch 27 van den 4den rang, 17 schoolhouderessen en 12 huisonderwijzeressen minder toegelaten.

— De *Arnh. Ct.* berigt, dat de zitting der Prov. Staten van Gelderland 8 dezer reeds is gesloten. De Staten hebben eene subsidie van *f* 80,000 verleend voor de verlenging van het Apeldoornsche kanaal naar den IJssel bij Dieren.

— Den 5 en 6den Julij zijn te Amsterdam de eerste Geldersche aardappelen ter markt gebragt en wel gezamenlijk tot eene hoeveelheid van ongeveer 500 mudden. De kwaliteit was goed. De prijs was eerst *f* 2.50 en vervolgens *f* 2.75; doch later heeft men ze weder lager moeten afzetten.

— Te Haulerwijk (Friesland) sloeg den 5 Julij de bliksem in den watermolen, staande in den veenpolder, toebehoorende aan de heeren van Ooststellingwerf en Opsterland, welke totaal is afgebrand. Ontzettend groot kan daardoor, indien het weder natig blijft, de schade worden aan de groote massa turf, wegens de onmogelijkheid, om het overtollige water kwijt te raken. Het pand was voor brandschade verzekerd.

— De *Nieuwsbode*, gewagende van het berigt, in sommige dagbladen voorkomende, dat de Russische flotilje in de haven van Batavia is afgewezen, laat er op volgen: „vermits wij onderrigt zijn, dat in de berigten van Batavia, tot heden ontvangen, geene melding hoegenaamd wordt gemaakt van de verschijning eener Russische flotilje of zelfs van eenig Russisch oorlogschip ter reede van Batavia, moet het bedoelde dagblad-verhaal voor een uit de lucht gegrepen sprookje gehouden worden."

— Bij het examen der jongelieden, die als kadetten voor de landmagt op de militaire akademie wenschten geplaatst te worden, hebben van de 100 aspiranten, die dat examen hebben afgelegd, slechts 48 aan de vereischten voldaan.

— Om aan te toonen hoezeer de landerijen in prijs stijgen, diene het volgende: een stuk land onder Nijbroek, groot $4\frac{1}{2}$ bunder, werd den 2 april 1828 gekocht voor *f* 1440, hetzelfde stuk, onlangs verkocht zijnde, heeft opgebragt de som van *f* 5700, waarbij gevoegd de 12 pCt. kosten, heit den kooper dus op *f* 6840 komt te staan.

— Bij den Gemeenteraad te Deventer is een brief van Curatoren van het Athenaeum aldaar ingekomen, houdende aanbeveling van de heeren *Greve*, doctor in de wijsbegeerte, en *Hennekeler*, kandidaat in de wijsbegeerte, ter voorziening in de vacature van leeraar in de wiskunde aan het stedelijk gymnasium, welke vacature is ontstaan door het aan den heer *J. C. Vethake*, op zijn verzoek, verleend eervol ontslag.

— Twee conferentiën te Tilburg hebben de *Zoete Lieve Vrouw* van den Bosch een *gouden* aardappel en een *gouden* korenaar aangeboden, als een nederig geschenk, om bevrijd te worden van de aardappelziekte en een verzoek, om weligen groei van het graan. Reeds heeft het beeld meer dan 700 gulden inkomsten per week, dat is 36,000 gulden in het jaar. *De Tijd* schreef onlangs van de Roomsche bevolking eener Geldersche stad, dat vele en velerlei de oorzaken waren van de armoede dier Katholijke Ingezetenen. Zou niet ééne daarvan zijn de groote offers aan kerken en geestelijken gebragt? Wat zal het *beeld* met die 36,000 gulden 's jaars aanvangen? (*De Waakzaamheid.*)

— L.l. Vrijdag is te 's Gravenhage luisterijk gevierd het 25 jarig bestaan van het regement grenadiers en jagers.

— Z. M. heeft benoemd tot lid van de hoofd-comm. tot de zaken der Israëlieten *Samuel Mendes da Costa*, te Amsterdam, ter vervulling eener vacature.

— Het *Handbl.* van 10 dezer meldde, dat de zaak van het te Harlingen binnen gekomen schip, de *jonge Albert*, kapitein *v. d. Zee*, was geschikt, en de Engelsche regering van den eisch tot revindicatie had afgezien.

In het *Handbl.*. van 11 dezer, verklaart echter de Consul van Engeland voor Noord-Holland, dat hem niet bewust is, dat de Engelsche regering den eisch tot revindicatie van schip en lading en overlevering van den kapitein heeft laten varen, en dat hij niet gelooft, dat dit haar plan is. „Het doel mijner overkomst naar Friesland," zegt hij verder, „was te *protesteren* tegen de onregtmatige ontlading van het schip, en den *Jonge Albert* (naam van het schip) in naam van Groot-Brittanje, *op te eischen* als een wettig prijs gemaakt schip. Deze formaliteit volbragt, verliet ik Friesland en liet het schip in bewaring van de manschappen van de Dauntless, fregatschip van de Britsche zeemagt. Sedert mijne terugkomst te Amsterdam heb ik geene reden te gelooven, dat er eenige verandering in deze zaak heeft plaats gevonden, en stellig heb ik geen deel gehad aan dusdanige schikking."

— Te Vollenhove is een kolossale steen uit zee opgehaald, wegende p. m. 11000 halve Ned. ponden.

— Men leest in den Franschen *Moniteur*: Wij vernemen, dat de twee handels-societeiten, welke de fondsen-notering der Amsterdamsche beurs vaststellen, uit vrijen wil besloten hebben, om voorloopig de notering van de laatste Russische leening op hunne lijst der publieke fondsen niet op te nemen. Wij kunnen niet anders dan de billijkheid en wijsheid van den publieken geest in Holland toejuichen, even als wij ten volle regt kunnen doen wedervaren aan den goeden wil van de regering van dit land.

— Het *Weekblad v. h. Regt* no. 1552 deelt mede een arrest van het hof in Zuid-Holland van 17 Junij jl., waarbij beslist is: 1o. dat de overtredingen van de wet van 12 Maart 1818, op de uitoefening der Geneeskunst, behalve door de commissien van geneeskundig toevoorzigt, ook door het openbaar ministerie kunnen worden geverbaliseerd, en 2o. dat de cholera asiatica wel degelijk als eene inwendige ziekte moet worden beschouwd. De zaak liep over een reeds vroeger medegedeeld geval, dat een stedelijk heel- en vroedmeester middelen tegen de cholera voorgeschreven had en deswege als uitoefenaar der inwendige geneeskunst vervolgd is.

— Volgens berigt van de haringvloot, in dato 3 Julij, was het dagelijks koud weder en was er geen haring te vangen. Het is daaraan toe te schrijven, dat de 3e jager nog niet is aangekomen en waarschijnlijk niet spoedig zal arriveren. De voorraad zal op die wijze spoedig opruimen.

— Te Rotterdam zal een zeemanshuis opgerigt worden; het is aanbesteed voor *f* 66,500.

Rotterdam, 10 Julij. Heden nacht omstreeks half een ure is een gedeelte der nieuw gelegde kade van bazalt, langs de Boompjes in de nabijheid van de Groote Draaisteeg, over eene breedte van acht kapitale huizen met een verschrikkelijk geraas in den grond gezonken. Reeds eenigen tijd had men eene verzakking opgemerkt en thans staat er op de plaats, waar gisteren nog de bazaltkade lag, zijn wij wel onderrigt, niet minder dan 14 voet water. Dat zich daar eene onderaardsche ruimte heeft bevonden, schijnt buiten kijf.

Zuidland, 8 Julij. In deze gemeente heerscht eene groote ongerustheid. Men wil weten, dat er een verscheurend dier in deze polders zich zou bevinden. Er zijn reeds twee schapen en eene geit gevonden, die door dat dier vermoord zouden zijn. Het heeft eene kleine opening in den hals der schapen gemaakt en zoo het bloed uitgezogen. Is het bloed er uit, dan laat het zijne prooi liggen. Elken dag gaan eenige gewapende personen de polders in, om het monster op te zoeken. Sommigen, die beweren het gezien te hebben, beschrijven het dier als geheel wit en ter grootte van een zwijn. *N. R. Ct.*

Nieuwediep, 9 Julij. Gisteren avond arriveerde alhier Z. K. H. de prins Oranje met HD. gouverneur en begaf zich onmiddelijk aan boord van Zr. Ms. stoomschip *Amsterdam*, kapt.-luit. ter zee *J. Spanjaard*. Heden morgen werd Z. K. H. door de verschillende civiele en militaire overheden gecomplimenteerd. Na 's Rijks marine-etablissement, de vestingwerken en verdere bezienswaardigheden dezer zeehaven in oogenschouw genomen te hebben, zal Z. K. H. aanstaanden Dingsdag aan boord van gezegd stoomschip van hier vertrekken, om de zeehavens te Hellevoetsluis en Vlissingen te bezien en tevens de kusten van Engeland en Frankrijk aan te doen. De duur van dezen togt is bepaald op tien dagen, waarna genoemd stoomschip hier wordt terug verwacht.

Blokzijl, 8 Julij. Het gewas van biezen schijnt dit jaar niet zeer gunstig; althans de biezensnijders van deze plaats keeren zonder of slechts met een geringe hoeveelheid biezen uit Friesland en van elders terug. Dit zal alzoo niet alleen nadeelig werken op de matterij, maar ook op den handel in matten, die van hier naar buiten nog al zeer belangrijk is. *Amst. Ct.*

Kampen, 5 Julij. Het hooigewas op het Kampereiland valt over het algemeen niet gunstig uit wat de hoeveelheid aangaat. De prijzen zijn dan ook dien ten gevolge zeer hoog. Er wordt nieuw hooi afgeleverd tegen *f* 14 à *f* 15.

Rouveen, 7 Julij. De bijenhouders, die sedert eenigen tijd met hunne stallen bijen in meer gunstige streken verblijf hielden, zijn dezer dagen teruggekeerd. Van sommigen kan men zeer gunstig berigten, van anderen slechts tamelijk. *Pr. Ov. Ct.*

Arnhem, 7 Julij. In de provincien Friesland en Groningen worden voor rekening van het Fransche gouvernement vele paarden opgekocht, bestemd om als kavalleriepaarden in den oorlog tegen Rusland te dienen. De kosten van ieder paard op de bestemmingsplaats worden berekend op *f* 600. Een paardenkooper, met een 100tal op weg naar Toulouse, verzekert, dat die kosten nog hooger zullen klimmen, daar eene te verwachten aanvraag om paarden voor het Pruissische leger de koopprijzen van *f* 200 tot het dubbele van die som kan doen klimmen. Men zegt, dat het Pruissische gouvernement tot den aankoop van eenige duizende paarden voor den dienst bij het leger besloten heeft.

Voorst, 5 Julij. In den avond van Zondag ll., omstreeks half negen, werd bij het dorp Terwolde, op den openbaren weg, een dragonder door een manspersoon aangepakt, beroofd en gewond. Deze dragonder (een van de ligting van dit jaar) begaf zich van Epe terug naar zijn garnizoen te Deventer, en drie rijksdaalders en eenig klein geld in de beurs hebbende, kreeg hij deze onder weg uit den zak, met het doel om er een rijksdaalder uit te nemen, ten einde zijne kameraden, omtrent de hoegrootheid van zijn rijkdom te misleiden. Hiermede bezig, hoort hij iemand achter zich die hem gebiedt *af te leggen*: de sabel, dien hij trekt wordt hem ontweldigd, het geld ontnomen en hij ontving daarenboven een paar houwen met zijn eigen wapen over de hand. — De daad is aangegeven, doch tot heden heeft men den dader niet kunnen opsporen. *N. R. Ct.*

Leeuwarden, 5 Julij. Heden namiddag heeft alhier een verschrikkelijk ongeluk plaats gehad. Een paar wagens, met hooi geladen, kwamen eene brug buiten de stad oprijpen, toen een knaapje van 8 jaren, dat niet spoedig genoeg ter zijde week, onder de wielen geraakte en daardoor zoodanig werd getroffen, dat het oogenblikkelijk den geest gaf. De moeder, met een nog jonger kind, was bij het ontzettende voorval aanwezig, zoodat men zich ligtelijk hare wanhoop zal kunnen voorstellen. *N. R. Ct.*

Zwolle, 5 Julij. Gisteren werd de elfde algemeene vergadering alhier geopend van het *Nederlandsch genootschap tot afschaffing van sterken drank*, bij wijze eener *meeting*. Een lek, de Kamper stoomboot overkomen, was oorzaak dat mr. *C. C. E. d' Engelbronner* van 's Hage te laat kwam, om het præsidium op zich te nemen, ten gevolge waarvan

de heer dr. *Egeling* van Haarlem de vergadering met eene uitvoerige aanspraak opende, waarin hij werd opgevolgd door den heer *Pennink* te Almelo, *Zuidink*, onderwijzer aan de armenschool te Groningen, en *Voorhoeve*, predikant te Harlingen. Terwijl de heer *d' Engelbronner* inmiddels aangekomen was, werd de openbare zitting door dezen laatsten gesloten. Heden is de vergadering onder de onderscheidene afdeelingen en leden met het bestuur voortgezet. De Bethlehemsche kerk was eivol bezet: 39 leden van de staten en andere autoriteiten woonden deze vergaderingen bij.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

De *Moniteur* van 6 Julij behelst de navolgende officiële mededeeling: „Eenige personen hebben aan de Regering eene feitelijke tusschenkomst toegeschreven, ten einde het hare bij te dragen tot de behoorlijke eerbiediging van den Zondag. Het bewind is nooit voornemens geweest, om daartoe over te gaan; het stelt er prijs op, dat de godsdienstige verordeningen worden nageleefd; overal geeft het in dat opzigt het voorbeeld; maar het wil, het mag niet meer doen; het overige is voor ieder eene zaak van 't vrije geweten, hetwelk zich noch dwang opleggen, noch door bedreiging afschrikken laat.”

Deze mededeeling staat in verband met waarschuwingen, die onder de hand zijn gerigt aan vereenigingen, die de eerbiediging van den Zondag trachten te bevorderen, en herhaaldelijk reeds zijn aangespoord, om toch vooral niet met te onbedachten ijver, ter bereiking harer oogmerken te werk te gaan. Van eene liberale zijde wordt voorts aangemerkt, dat deze officiële verklaring moet beschouwd worden als eene les, die de Regering van ter zijde geeft aan de ultramontaansche partij, die wel denkelijk niet zal willen toegeven, dat *vrijheid van geweten* in dergelijke aangelegenheden kan worden toegelaten en bij de behandeling van de vraag, of kerkelijke inzegening al of niet noodig is tot bekrachtiging van het burgerlijk gesloten huwelijk, duidelijk heeft getoond met de Regering zeer aanmerkelijk te verschillen in hoofdbeginselen van staatkundig-godsdienstigen aard.

— De cholera neemt zoowel te Parijs als in de departementen aanmerkelijk toe. In het departement van de Maas alleen heeft de ziekte zich in 28 gemeenten vertoond; ook in het Zuiden begint zij te heerschen.

— Volgens de *Hamburger Nachr.* zou de Fransche regering voornemens wezen, om de openbare fondsen van alle Staten, in welke de laatste Russische leening nog verder genoteerd wordt, van de noteringen harer beurzen uit te sluiten.

— Men leest in l'Univers: „De abbé Lucien Bonaparte (zoon van den prins van Canino) heeft daags voor den dag der H. Drievuldigheid uit handen van Z. Em. Kardinaal *Fanzoni*, prefekt van de propaganda, de tonsuur ontvangen. Reeds lang gevoelde de jonge prins neiging voor den geestelijken stand, en reeds voor eenige jaren zou hij zich in eene geestelijke orde hebben laten opnemen, ware het niet, dat men hem beletselen had in den weg gelegd.

— Een zoogenaamd Café Chantant op de boulevard Poissonnière heeft sedert eenigen tijd een ontzaggelijken toeloop, omdat eene jonge zangeres, welke aldaar haar talenten laat hooren, eene sprekende gelijkenis op de keizerin heeft, welke nog vermeerderd wordt, omdat deze kunstenares geheel en al even als de keizerin gekleed gaat, haar hoofdtooisel à l'Impériale ingerigt heeft, en insgelijks eene (valsche) diadeem draagt. Naar men zegt, wordt van hoogerhand met haar onderhandeld, om zich niet meer in het openbaar te vertoonen.

— De inscheping van het Fransch expeditie-korps naar de Oostzee zal eerst den 14 en 15 geschieden; het zal, naar men zegt, op 50.000 man gebragt worden.

— In Frankrijk worden de wervingen met kracht voortgezet. De wervers doorloopen het geheele land met militaire muziek aan het hoofd.

ENGELAND.

Het Hoogerhuis heeft in zijne zitting van jl. Dingsdag, na eene vrij langdurige discussie, zich vereenigd met de bepaling, waarbij het gebruik van honden als trekdieren geheel verboden en met eene geldboete bedreigd wordt. Deze bepaling was door het Lagerhuis op voorstel van een zijner leden opgenomen in eene van regeringswege voorgedragen wet tegen het kwellen van dieren.

— Den 6 dezer is te Londen het eerste Russisch schip verkocht.

— Uit de Vereenigde Staten van Noord-Amerika is berigt ontvangen, dat het gerucht van een verbond tusschen de Unie en de Sandwich-eilanden bevestigd wordt.

— De *Times* heeft geene verwachtingen, dat het Russisch antwoord eenige gunstige gevolgen voor den vrede zal hebben. Dat blad laat zich volgenderwijze uit in een artikel over Ruslands verhouding tot zijne tegenstanders: „De veldtogt aan den Donau heeft de volledige onwaarde en ondeugdzaamheid van een groot gedeelte der Russische armee aan den dag gebragt, zelfs eer zij nog eenen kampstrijd met de regelmatige krijgsmagt des vijands te bestaan had. De generaals, ijverzuchtig jegens elkander, slecht ondersteund in hunne operatien en verootmoedigd door hunne nederlagen, hebben zich geheel onbekwaam getoond, om eenen veldtogt te ondernemen en uit te voeren. De troepen hebben evenzeer door honger, door ziekte, door klimaat, door den vijand en door gebrek aan vertrouwen op hunne officieren geleden. De Russische diplomaten, op wier ingebeelde talenten men in eenige deelen van Europa met eerbied blikte, hebben de gelegenheid, om den staatkundigen invloed van hunnen vorst te verzekeren, aan hunne handen laten ontglippen. De handel van Rusland met Engeland en alle andere vreemde landen staat stil, zijn crediet is verlamd, en meer dan dit alles, de politieke verbindtenissen met de Noordsche hoven, waardoor in waarheid Rusland zijn overwigt in Europa gedurende de laatste veertig jaren verwierf, zijn geheel ten einde.”

— Alle berigten uit de Vereenigde Staten van N.-Amerika stellen den te veld staanden graanoogst als voorbeeldeloos gezegend voor. Overal in het Noorden en Westen is veel meer grond met tarwe bezaaid dan vroeger, zoodat men in Ohio, Kentuckij, Indiana, Illinois en andere Westelijke Staten 20 à 25 pCt meer graan zal inzamelen dan verleden jaar.

RUSLAND-TURKIJE.

Een telegrafisch berigt uit Marseille, behelst de volgende tijdingen uit Konstantinopel van 30 Junij: „Het eskader van admiraal Bruat, met 8000 man aan boord, is den 28 den Bosphorus doorgekomen en regtstreeks in de Zwarte zee gestevend zonder Konstantinopel aan te doen. Generaal *Forey*, die het bevel voert over deze troepen, en de kapiteins der schepen hebben verzegelde instruktiën ontvangen, welke zij eerst ter aangewezen tijd en plaats mogen openen. Men gelooft dat groote krijsverrigtingen beraamd en een aanval op de haven van Anapa eene der eerste zal zijn.

— Het bevestigt zich, dat de Turken eene belangrijke nederlaag in Azië geleden en daarbij 3000 man verloren hebben.

Niet ten onregte is men thans bezorgd voor het tweede turksche leger in Azië, dat bij Kars, onder bevel van *Mustapha-Zarif-pacha* staat, en dat, niettegenstaande de pogingen van generaal *Güyon*, chef van den generalen staf, om het te reorganiseren, nog minder in staat wordt geacht met eenig goed gevolg tegenstand te bieden dan het verstrooide leger van Battoun.

— De Grieksche insurrectie is zoo goed als gedempt. *Hadgi-Petros*, het laatste hoofd der opstandelingen, dat zich nog had staande gehouden, is in twee achtereenvolgende gevechten geslagen en zijne bende verstrooid.

DRENTHE.

Assen, 12 Julij. Uit Drenthe is lid der Synode van de Hervormde kerk de heer *T. J. Swiers*, Predikant te Havelte.

— Van onderscheidene zijden zoo uit andere Provincien als in dit gewest, berigt men, dat weder sporen van de aardappelziekte worden ontdekt. Overigens is de hooibouw in deze Provincie zeer door het drooge weder van de laatste dagen begunstigd. Men klaagt allerwege, dat zoowel de groote of waalsche boonen als de paardeboonen erg door de zwarte en groene luis geteisterd worden, die de koppen bijna geheel verteren.

In Zuidwestelijk Duitschland is de oogst, die rijkelijk is uitgevallen, reeds binnen gehaald. Even als in Beijeren is ook in de overige Zuid-Duitsche Staten reeds eene sterke daling der graanprijzen begonnen. De oogst van dit jaar, belooft zoo overvloedig te zijn, als sinds eene lange reeks van jaren het geval niet is geweest. De aardappelen staan voortreffelijk.

— De minister van finantien, heeft bekend gemaakt, dat door tusschenkomst van den arrondissements-directeur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Assen, in 's rijks schatkist is gestort eene som van *f* 200, welke tot dat einde, in den avond van den 4den dezer, door een onbekende bij dien hoofd-ambtenaar is bezorgd.

— Den 25 dezer zal te Assen de stemming plaats hebben ter verkiezing van twee nieuwe raadsleden in plaats van de heeren *Gratama* en *Grevelink.*

— De nieuwe concierge van het Huis van Arrest en Justitie alhier *v. d. Kuijp* is van Amersfoort hier aangekomen; na zijne beëediging zal hij de gevangenis van den heer *Mathaei* overnemen.

— Op sommige plaatsen brengen de veldmuizen den landman thans veel schade toe. Zij doorknagen de rogge, die bijna rijp is.

— In de vergadering van de Staten van Overijssel van 7 dezer heeft de daarvoor benoemde Commissie afwijzend geädviseerd op het adres van *B. Dommers* c. s. te Coevorden, verzoekende *f* 40,000 voor een geprojecteerd kanaal van Coevorden naar Ane.

Op het adres van ingezetenen van Blokzijl, verzoekende de verlenging der haven aldaar, is door de Commissie geädviseerd, dat verzoek zoo als het ligt te wijzen van de hand, met kennisgeving dat er deliberatien omtrent zoodanige verlenging bij de Staten aanhangig zijn.

— Op de jaarmarkt, den 5 dezer te Diever gehouden, waren aangebragt 447 ruinen, 529 merriën, 38 veulens, 3 stieren, 258 koeijen en 448 varkens; de paarden golden van f 20-„ tot f 325-„, de stieren van f 22-„ tot f 42-„, de koeijen van f 40-„ tot f 135 en de varkens van f 2.50 tot f 26-„. Er was veel handel en veel aftrek.

— Den 1 Julij j.l. waren in het Huis van Arrest en Justitie te Assen aanwezig 86 gevangenen, als 60 van het mann. en 26 van het vr. geslacht; er waren dus 21 meer dan op 1 April j.l., toen de bevolking bedroeg 65 gevangenen, als 52 mannen en 13 vrouwen. — Maandag j.l. zijn op nieuw 12 personen in de gevangenis opgenomen, waarvan 5 uit Hoogeveen en 3 uit Assen.

— Door de Staten van Groningen is in hunne vergadering van 10 dezer besloten conform de conclusie van het rapport der betrekkelijke commissie op het adres van concessionarissen van den Mac-Adamweg van Zuidlaren naar Glimmen, in voegen in ons vorig no. medegedeeld.

— J.l. Zondag avond zou alhier een Predikant van eene naburige gemeente de predikbeurt in de kerk der Hervormden waarnemen; de gemeente was in vrij aanzienlijk aantal opgekomen, doch de predikstoel bleef ledig, zoodat de gemeente, na eenige malen gezongen en een kapittel uit den Bijbel door den Voorzanger te hebben hooren voorlezen, naar huis moest wederkeeren, zonder den predikant te hebben gehoord. Welke de oorzaak is, waardoor de bedoelde Predikant werd verhinderd, is ons onbekend.

* **Peize, 10 Julij.** De straatweg door de kom dezer gemeente is bijna voltooid en strekt tot sieraad en tot groot gemak voor dit dorp, daar de hobbelige en morsige weg, die soms bijna onbruikbaar was, thans door een goeden steenweg is vervangen, zoodat de reiziger, welke in het voorgaand jaar klagten aanhief over den hobbeligen weg, nu gerust kan terugkeeren, zonder beducht te zijn van zijne ledematen aan gevaar te zullen blootstellen.

* **Norg, 10 Julij.** Even als we de vorige keer een berigt tegengesproken hebben, als niet met de waarheid strookende, (zie 't laatste No. dezer Courant) *moeten we weer* de aandacht vestigen van 't publiek op twee feiten. — 't Eerste is, dat er door de *N. Dr. Ct.* en *Pr. Gr. Ct.*, onder de vermelding van de weêrsongelukken, gepasseerde week hier en elders voorgevallen, 't berigt verspreid is, dat de boerenplaats van *Stel* te Norg mede eene prooi der vlammen is geworden. Wij kunnen de verzekering geven, dat 't onweder in onze gemeente onlangs geene verwoesting heeft aangerigt, en dat de plaats van *Stel* er nog ongeschonden, zoo als altijd, staat. Men kome en zie. — Het tweede feit is dat van zekeren koloniaal *Post* te Veenhuizen, welke in armoedige omstandigheden verkeerende en in 't gemis van eenen arm, door Z. M. tijdens Hoogstdeszelfs uitstapje naar 't eerste gesticht van Veenhuizen naar Assen en vervolgens naar 't Loo zou zijn mede genomen, om dien man daar een bestaan te verschaffen. Ook deze zaak is een volkspraatje, geheel uit de lucht gegrepen. Dat *Post* verminkt is, is waar, maar onwaar, dat hij in armoedige omstandigheden verkeert, nog minder waar, dat Z. M. hem heeft mede genomen.

* **Dwingelo, 8 Julij.** Men verneemt, dat *B. Kleinenberg*, voor ruim twee jaren uit deze gemeente als onderwijzer naar Zuid-Afrika vertrokken, drie honderd gulden heeft overgezonden ten behoeve van zijn' broeder, die timmerman is, om daarvoor de reis naar het Kaapland te doen. Dit bevestigt de gunstige berigten, die nu en dan van genoemden onderwijzer worden ontvangen.

* **Frederiks-oord, 10 Julij.** Troffen we in 't vorige No. een berigt aan nopens een roggestengel op de gronden van den heer *Rutgers van Rozenburg* tusschen Houtrijk en Polanen in N. Holland, waaraan 22 halmen en bloeijende korenaren zich bevonden. Eene nog verbazender groeikracht vindt men in een der Drentsche gehuchten. Een ooggetuige, die zelf de telling mede bijwoonde, deelt ons mede, dat er op een stuk roggegrond, toebehoorende aan den Wethouder *B. Oldenijens* te Pesse, p. m. groot 7 a 8 vk. roeden, onderscheiden roggestengels gevonden zijn, waaraan men tot 30 halmen en korenairen geteld heeft. De airen zijn van buitengewone grootte, en daaronder bevinden zich eenigen, die met 6 reijen roggekorrels bezet zijn.

* **Appelscha, 7 Junij.** Dezen nacht werd alhier betrapt zekere *T.*., welke achter de huizinge van de Wedu. *K.* eenig linnen en andere voorwerpen, welke aldaar des avonds op de bleek waren vergeten, had ingepakt, hij heeft door schrik die zak met de gepakte goederen van zich geworpen en zich door de vlugt weten te redden.

* **11 Junij.** Een jongen alhier zoude eenig drinkwater uit eene sloot in een weideland gaan halen, en was vergezeld van een hond; dadelijk werd hij met den hond opgemerkt door de daar weidende koeijen van den heer *v. d. Bosch*, en werd onmiddelijk door hen aangevallen; de jongen kon in zijne verlegenheid de woede dezer dieren niet ontkomen; hij werd door een derzelve tegen den grond geworpen; gelukkig snelden hem eenige menschen ter hulp, zoodat hij buiten den schrik met eenige kneuzingen is vrij gekomen.

* **Hoogeveen, 12 Julij.** Naar men alhier verneemt, zoude gepasseerde Zaturdag te Hasselt (Overijssel), over boord gevallen en verdronken zijn zekere alhier wonende schipper *Arend Seinen*, nalatende eene Weduwe met drie nog jonge kinderen.

Meppel, 10 Julij. Vrijdag tegen het vallen van den avond hoorden twee onzer politie-dienaren, dat er angstgeschrei plaats had in het huis van *B. K.* Zij gingen binnen en wie ijst niet bij het lezen er van! Hij, 74 jaren oud, werd door zijnen zoon, die beschonken was, geslagen en tegen den grond geworpen. De zoon is in arrest gebragt en van deze onmenschelijke handelwijze bereids proces-verbaal opgemaakt. *Steenw. Ct.*

— Het grasgewas der lage hooilanden te Staphorst, welke men dezer dagen hier verpacht, gaat steeds duur van de hand. Men berekent op stam *f* 4½ à *f* 6 de 500 n. p. en men is hiermede door verre afwezigheid aan vele moeiten en tevens bezwaren voor de inzameling blootgesteld. *Id.*

REGTSZAKEN.

Provinciaal Geregtshof van Drenthe.

Bij arrest van den 10 Julij j.l. is *Jan van Dalen*, schipper te Hoogeveen, vrijgesproken ter zake dat hij op den 20 en 25 April l.l. zijn schip in lading heeft gelegd te Meppel, daarmede naar Hoogeveen is gevaren en daardoor schade heeft toegebragt aan het bestaand beurtveer, op grond dat niet wettig was bewezen, dat er een beurtveer bestond en het daarvoor bestemde reglement te Hoogeveen niet was afgekondigd.

MENGELWERK.

Overzigt van de werken der Overijsselsche Kanaal-Maatschappij.

De werken der Overijsselsche Kanaal-Maatschappij worden op alle punten van de provincie met den meesten ijver voortgezet, en voldoen voor zoover ze voltooid of in uitvoering zijn, boven de verwachting, die men zich bij het primitive ontwerp had voorgesteld.

Het kanaal van Zwolle naar de Regge, dat voor een jaar in exploitatie is gebragt, geeft reeds eene ontwikkeling, die dagelijks belangrijk vermeerdert en levert een bewijs, dat alle werken met de meeste zorg bewerkt, in alle opzigten voldoen aan de behoefte.

DE VERTELLER ENZ.

Gebed der Muzelmannen om zegen over hunne wapenen tegen de Russen.

De oorlog is de eenige bezigheid in het uitgestrekte rijk van den Islam, sedert de sultan Abdul Medjid het zwaard van Eijoub getrokken heeft en het heilige vaandel der Osmanlis te voorschijn is gekomen uit de 13 lederen, zijden en cachemiren hoezen. Het is nog geen 6 maanden geleden, dat wij aan de helling der Noabs bergen onafhankelijke Arabische stammen ontmoetten, die den sultan te hulp snelden. Eenige weken later, kampeerden zij naast irreguliere troepen van de woestijn van Palmijra, die wilde paarden ongezadeld bereden; zij sloegen den weg in naar Anatolie, om post te vatten voor de passen des Balkans, bergvestingen, die het eerste bolwerk zijn voor Konstantinopel. Wij wenschen onze lezers voor een oogenblik te wijzen op de godsdienstige beweging van den oorlog. De godsdienst is in den Islam oorlogzuchtig; de apostels wandelen onder ontrolde vanen en de profeet steunt op eenen ontblooten degen.

De groote karavaan van Mekka is een leger van geloovigen; aan beide zijden van den Donau worden de volksmassa's door godsdienstige voorwendsels medegesleept; hier en ginds is de oorlog een heilige oorlog.

Men moet het Turksche gouvernement regt laten wedervaren; het bleef zoo veel mogelijk buiten die beweging, ja verzette zich daar tegen, doch ver van het centraal gezag, is de godsdienstige magt alvermogend; Syrie wordt door priesterdwang beheerscht.

Wij laten, als een staal daarvan, volgen een gebed, dat Vrijdags geheel Syrie door in de moskeën door de Imans wordt gehouden:

„Groote God! wij smeeken u bij de heilige verzen van den koran en het hemelsch licht van Mahomet.

Groote God! wij smeeken u om de verdiensten der profeten en van al uwe zendelingen; bewaar het Ottomanische Rijk.

Doe zijn' roem schitteren:

Versterk zijne magt; verlicht den geest zijner opperhoofden.

Wij bidden U, groote en rijke God! Gij, de lofzangen in het oneindige waardig! Bevrijder! Gij die ons uit de dooden moet opwekken! Gij, die op een troon van roem zijt gezeten! Gij, die onwankelbaar uwen wil doet! Bewaar den Sultan van twee vaste landen, van twee zeeën, den Sultan, zoon van een' Sultan, Abdul Medjid.

Verleen hem uwe hulp, uwe magt; betoon u zijn beschermer, zijn schuts en getrouwe verdediger; sla met zijn' degen de goddelooze vorsten, die tegen u opstaan, die zich verzetten tegen uw hemelsch en aardsch koningrijk.

Beschermer van het heelal! schenk de overwinning aan de legers van de Muzelmannen! Gedoog niet, dat de vijanden van de groote stad zich in onzen rouw verheugen.

Versla en verstrooi de vijanden en de wangeloovigen;

Neem niet tot uwe uitverkorenen hen, die uwe heilige godsdienst minachten,

Bevrijd ons land van de ongeloovigen;

Lever hun goed en land in onze handen;

Maak hunne vrouwen tot weduwen;

Maak hunne kinderen ouderloos;

Werp hun vleesch aan de leeuwen.

Daarom smeken wij u, om de verdiensten van onzen profeet. Doe de ongeloovigen ten prooi worden der Muzelmannen. Dat zij zoo„.

Eene vergelijking van dit gebed met dat der overige strijdvoerende partijen, zou menig punt van overeenkomst aanwijzen. — Van welke zal het gebed verhoord worden?

Verkoop en levering eener vrouw door haren man.

Het is nu 18 maanden geleden, dat Vaudevoir, door de hulp van den heer Godde, eene betrekking verkreeg aan den spoorweg van Lyon (Frankrijk) en dientengevolge ontstond er, zoo als ook natuurlijk is, vriendschap tusschen die beide personen. Maar — Vaudevoir was gehuwd, en weldra ontdekte hij, dat er eene onbehoorlijke gemeenschap plaats had tusschen zijne vrouw en zijn beschermer. Vaudevoir, wiens leven niet veel achting verdiende, besloot onmiddelijk om daarvan partij te trekken, en door zijn toedoen werden de beide schuldigen betrapt en door den quasi-gekrenkten echtgenoot regterlijk vervolgd. Niet lang echter, want er had eene schikking plaats. Vaudevoir verkocht zijne vrouw aan den heer Godde voor *duizend* francs, 500 dadelijk en 500 te be

De werkzaamhededen aan het kanaal van de Regge naar Almelo, dat de voltooijing nadert, worden met den meesten spoed door den aannemer Zwolsman voortgezet, die zoowel voor zijne groote activiteit als keurige uitvoering in werk en materieel, strikte orde en de beste verstandhouding met de directie en de arbeiders, die onder hem werken, den grootsten lof verdient.

Bij de vele bezwaren tijdens de werkzaamheden ondervonden, ten gevolge van kwelwater en ongunstig terrein, en de verschillende belemmeringen door lastige eigenaren en onverstandige gemeentebesturen te weeg gebragt, heeft evenwel die aannemer de werken met een buitengewonen spoed voortgezet en door verschillende kunstmiddelen de bezwaren overwonnen; terwijl de werken aantoonen, dat hij alles heeft aangewend om aan zijne verpligtingen te voldoen, vooral ook daarom, dat de oplevering binnen den bepaalden termijn is te gemoet te zien.

De aardewerken, die tot Vriesenveen geheel voltooid, en opgenomen zijn tot Almelo, zijn op alle plaatsen in uitvoering en voor meer dan twee derde voltooid.

De sluizen, waarvan de hoofden en stortebedden voltooid zijn, kunnen voor Augustus worden opgeleverd even als de bruggen.

—

De werkzaamheden der 4e sectie (voedings-scheepsvaart- en veenkanaal van Daarle naar de Vecht), waarvoor het materieel wordt aangevoerd, zullen door den aannemer H. P. Hourus worden aangevangen, om voor den winter een groot gedeelte en wel het gedeelte, dat bij de 2e sectie aansluit, voltooid te hebben.

—

Zonder buitengewone omstandigheden verwacht men, dat de sluizen te Deventer, waarvan de werkzaamheden in April zijn aangevangen, nog voor den winter zoodanig kunnen gevorderd zijn, dat alleen eenig nawerk voor het volgende jaar zal overblijven. De stoommachine van 12 paardenkrachten, die groote tonmolens in beweging brengt en het eigendom is der Overijsselsche Kanaal-Maatschappij, doet dáár, even als bij de drie stuwen het geval was, zeer goede diensten.

Omtrent het kanaalpand van Dalmsholte naar Deventer, zijnde de laatste besteding van alle werken, die door de Overijsselsche Kanaal-Maatschappij moeten worden uitgevoerd, valt het navolgende op te merken.

Dat project met alle daarbij behoorende stukken is gereed om tot eene aanbesteding over te gaan, en dat die besteding zal plaats hebben, zoodra de goedkeuring van het Gouvernement op dat project zal ontvangen zijn.

Met verlangen zien wij de goedkeuring te gemoet om binnen kort te kunnen aankondigen:

Dat alle werken der Overijsselsche Kanaal-Maatschappij in uitvoering of aanbesteed zijn en dat de finale voltooijing tegen het einde van 1855 *wordt te gemoet gezien.*

1. De Friesche compagnie van verveening, door wie in Daarle langs het kanaal 40 bunders turfgrond is aangekocht, heeft een aanvang gemaakt met de verveening, die zij met kracht wil doorzetten.

Dit voorbeeld zal weldra navolging vinden.

Het is evenwel nog moeijelijk groote stukken grond aan één blok te koopen, omdat ze in handen van vele eigenaren zijn, die thans *f* 250 à *f* 300 voor den bunder eischen.

2. Onder de vele bezoekers, vooral uit Friesland en Groningen, die uit alle oorden van het land de werken der Overijss. Kan. Maatsch. komen zien, is het belangrijk op te merken, dat onder alle die belangstellenden niet één bewoner van Overijssel gevonden wordt.

3. Het schijnt dat de trekschuit van Almelo op Zwolle, Deventer en Gramsbergen, vice versa de dringende behoefte van allen zal voldoen, die zooveel belang stellen in het welzijn der provincie. *IJsselb.*

Kenteekenen van het rundvee, het meest geschikt ter vetmesting.

Op den grond van langdurige ondervinding heeft men de volgende opmerkingen gemaekt: Eene dikke, harde ruime huid is geen gunstig teeken; eene zeer dunne met fyne hairen bezette huid toont aen, dat het dier spoedig vet kan worden, maer aen vleesch niet zeer zal toenemen. Eene eenigzins dikke losse huid, welke na dat zy opgehaeld en aengetrokken wordt, terugspringt, is, met betrekking tot het samenstel en de vleesch- en vetvorming, een goed teeken.

Zachte dunne beenen beloven eene milde ontwikkeling, en indien de kop van een stier meer op dien van eene koei gelykt, zal het dier gemakkelyker gemest worden. De ooren moeten zacht en fyn zyn. Grove ooren zyn het teeken van een gemeene ras, even zoo de klauwen, enz. Een dunne nek is een goed teeken voor de vleeschvorming. Verder moeten de onderscheidene deelen in eene behoorlyke verhouding staen. *Vl. blad.*

—

Middel tegen het opzwellen van het vee.

Men brengt het opgezwollen dier in een water, diep genoeg dat het hem over den rug stroomt, en men laet het daerin zwemmen of baden tot dat het in alle ledematen begint te beven. Deze koortsachtige beweging is voldoende om den gaz te doen uitwerken, en gevolgentlyk de zwelling te doen verdwynen. By gebrek van een diepe waterloop zou men het beest aenhoudend met koud water begieten, hetwelk hetzelfde uitwerksel zoude veroorzaken. *Id.*

—

Om het opschieten der salade te verhinderen.

Maek met een mes eene halve duim diepe insnede onder aen den voet der saladeplant, wanneer zy zich tot krop gevormd heeft. *Id.*

—

Middel om het swart worden der spysen in yzeren vaten tegen te gaen.

Laet in het vatwerk wat koffy branden, zoolang dat zy bruikbaer is. Wanneer na eenigen tyd de spyzen wederom zwart worden, dan moet men op nieuw op dezelfde wyze handelen. *Id.*

—

Tegen de schurft der hoenders.

Men moet de hoenders, die aen deze ziekten lyden, van de gezonde afzonderen en als voeder fyn gehakte salade met een weinig houtasch vermengd toedienen; van tyd tot tijd wryve men de huid bovendien met versche ongezouten boter in. *Id.*

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan de Redactie van de Provinciale Drentsche en Asser Courant.

WEDDE, den 8 Julij 1854.

Tot mijne groote bevreemding las ik in no. 53 uwer Courant een berigt van de Horsten, van dezen inhoud: „Men „zegt, dat men te Wedde als opvolger van den onderwijzer „*de Roos* (overleden), bij dispensatie wil benoemen *H. Welp*, „onderwijzer te Roswinkel. De gemeente van Roswinkel „stelt, naar men verneemt, reeds pogingen in het werk, „om het tractement van haren onderwijzer met *f* 100-„ te „verhoogen, om hierdoor den slag af te wenden."

Velen zullen dat berigt geloof schenken, en misschien denken, dat er te Wedde knoeijerij zal worden gepleegd, om den een ten koste van vele anderen te bevoordeelen. Op Wedde toch is de uitdrukking in het Koninklijk besluit van 13 Aug. 1831 (Staatsbl. no. 26), volgens welke het is vrij gelaten, om *in omstandigheden, waarin het houden van een vergelijkend examen niet doeltreffend en alzoo aan bedenkingen onderhevig geacht wordt*, dispensatie van het vergelijkend examen te verleenen, in geen opzigt toepasselijk.

Ik vinde mij daarom verpligt, dat berigt openlijk tegen te spreken. Als schoolopziener en te gelijker tijd inwoner van Wedde, diende ik met den in het berigt bedoelden wil, om *H. Welp* bij dispensatie te benoemen, wel bekend te zijn, en toch moet ik verklaren, dat niemand daarover ooit met mij een enkel woord heeft gesproken, en dat ik er zelfs geruchtswijze nimmer over heb hooren spreken.

Ik houde het berigt van den berigtgever uit de Horsten, die zich, zoo als meermalen gebeurt, met een *men zegt* tegen alle mogelijkheden zoekt te dekken, derhalve voor uit de lucht gegrepen, en vertrouw, dat de redactie van een zoo geacht blad als de *Provinciale Drentsche en Asser Courant*, voortaan uiterst omzigtig met de plaatsing van soortgelijke „men zegts" van dezelfde hand, zal te werk gaan.

Ik heb de eer mij met achting te noemen:

Uw Dw. Dienaar,
J. S. G. KONING.

Correspondentie.

Het is bloot aan een misverstand toe te schrijven, dat aan het verzoek van N. *te* W. *nog niet is voldaan; alsnu zal aan deszelfs schrijven van* 7 *dezer gevolg worden gegeven.*

ADVERTENTIEN.

UIT DE HAND TE KOOP

2 Steenen PYLASTERS en bijbehoorende, in goeden smaak uitgemonsterde KAPITEELEN; zeer geschikt voor eene NIS. — Te bevragen bij den drukker dezes.

De EIGENAREN der
SCHUTSLUIS
in de Suermondswijk te
Smilde zijn voornemens, die **Sluis** op den **18 JULIJ E.K.**, 's avonds te 7 ure, **publiek** ten huize van J. H. WIND aldaar, aan de genoegbiedenden te verkoopen; inmiddels is ze **UIT DE HAND TE KOOP**, en kunnen de noodige inlichtingen worden verkregen bij B. JONKER mede aldaar.

J. O. VAN HOUTEN,
Boekhandelaar te Assen,
heeft ontvangen onder meer
andere:

UW HUISBOEK,

(Familien Andachtsbuch)
DOOR
HEINRICH ZSCHOKKE,
naar 't Hoogduitsch door H. DE MAN Pz.
3e *HERZIENE DRUK*,
VOLKSUITGAVE
in een deel (600 pagina's) kompleet; gebonden in kenrig linnen band; **prijs f 1.50.**

UW HUISBOEK is in ons vaderland te gunstig bekend, om eene aanbeveling daarvan hierbij te voegen. Twee zeer aanzienlijke oplagen zijn in betrekkelijk korten tijd geheel uitverkocht, waarom de uitgever tot deze *ongekend goedkoope uitgave besloten is.* Een ieder, onverschillig van welken rang of stand ook, kan zich nu deze keur uit de Stunden der Andacht aanschaffen bijna om niet.

BURGERLIJKE STAND.

HOOGEVEEN, 2—9 Julij. *Ondertr.* J. J. Steenbergen met A. H. Boers, laatst weduwe van H. H. Zwiers. — *Bev.* H. Winkel, geb. Vos, van d.; J. Etten Eleveld, geb. de Groot, van z.; H. Knol, geb. Remken, van z.; J. Boer, geb. Blokzijl, van d. — *Overl.* Jan Pieters, 1½ j.; Klaas Geerts van der Sleen, 74 j.; Jakob Prijs, ongeh., overl. te Wijster, gem. Beilen, 18 j. 7 m.; Neeltje Kat, ruim 1 j.; Berend Smid, ongeh., ruim 28 j.; Roelof Otten, overl. te Wijhe (Overijssel), 1 jaar.

SMILDE, 2—9 Julij. *Bev.* E. R. Boonstra, geb. van der Merk, van d.; G. Mast, geb. Docter, van z. — *Overl.* H. Tabak, 1¾ j., ml. gesl.; Jantje Rijzen, 3 j., vrl. gesl.; Wijbe Vennik, ½ j., ml. gesl.

MEPPEL, 30 Junij—7 Julij. *Bev.* A. M. Schaap, geb. Rhode, van z.; G. Schaap, geb. Huisman, van d. — *Overl.* G. Valentijn, 7 j., vr. gesl.; H. A. Seinen, 57 j., weduwe van A. J. Moes. Voorts is aangegeven een levenloos kind van het ml. gesl.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 11 Julij.

Tarwe, Jarige	70	N.pd.	*f* 13.75
„ N. Oml.	68	„	„ 11.90
dito.	70	„	„ 12.50
„ „ Old.	68	„	„ 11.75
„ „ „	70	„	„ 12.35
Rogge, N. Inl.	66	„	„ 9.50
„ „ „	68	„	„ 9.90
„ „ „	70	„	„ 10.30
Haver. N. dikke	40	„	„ 4.25
„ „	48	„	„ 5.05
„ Voer	35	„	„ 3.70
„ „	[illegible]	„	„ [illegible]
„ Zwarte	35	„	„ 3.60
„ „	40	„	„ 4.10
Garst, N. wint.	54	„	„ 4.45
„ „ „	56	„	„ 4.75
„ „ zomer	56	„	„ 4.75
„ „ knob.	60	„	„ 5.20

Boekweit, zand	65	N.pd.	*f* 7.10
„ „	67	„	„ 7.50
„ veen	64	„	„ 6.70
„ „	66	„	„ 7.10
Paardeboonen . .	*f*	7.00	à 8.00
Groene Erwten .	„	10.00	à 11.00
Graauwe „	„	10.00	à 11.00
Koolzaad . . .	*f*	11.00	à 11.40
Gort, grove .	„	9.25	à 9.75
Gort, parel	„	12.50	à 13.00
Olie, raap per vat		[illegible]	à [illegible]
Raapkoeken.			à 00.00
Lijnkoeken		00.00	à 00.00
Boter ¼ ton. . .		00.00	à 00.00
Boter ⅛ „			à 00.00

Tarwe, Rogge en Boekweit aan gebruikers als voren gedaan. Gerst met redelijke aanvoer nog weer iets minder. — Haver met meer vraag, de aanvoer gering zijnde, zijn door benoodigden hoogere eischen ingewilligd. — Gort als genoteerd gedaan. — Boonen niet beter. — Overigens stil.

ZWOLLE, 7 Julij. Tarwe *f* 13,75 a *f* 14,50. — Rogge *f* 10,00 a *f* 11,25. — Boekweit *f* 7,50 a *f* 9,25. — Aardappelen *f* 2,40 a *f* 3,50. — Boter per ⅛ ton *f* 17,50 a *f* 18,00; per ℔ *f* 0,70 a *f* 0,00.

STEENWIJK, 10 Julij. Rogge *f* 9,50 a *f* 11,00. — Boekweit *f* 0,00 a *f* 0,00. — Boter per ⅛ ton *f* 18.50 a *f* 00,00.

OLDEMARKT, 8 Julij. Boter per ⅛ vat *f* 18,50 a *f* 00,00.

AMSTERDAM, 14 Julij. GRANEN. In veiling verkocht: 119 ℔ Burgas Rogge *f* 257, 258, 260; 117 ℔ dito *f* 250; 127 ℔ bonte Poolsche Tarwe *f* 416, 420; — en opgehouden: 117 ℔ nieuwe Pruissische Rogge *f* 273; 116, 117 ℔ dito *f* 270; 112 ℔ dito *f* 245; 111 ℔ dito *f* 245; 112 ℔ Donau Rogge *f* 205. — TARWE flaauw met weinig handel; 129 ℔ oude bonte Poolsche *f* 465; 130 ℔ oude Pommer *f* 465; 122 ℔ Vriesche *f* 385 aan de Zaan; 134 ℔ Kubanka *f* 450. — ROGGE tot lager prijzen met eenigen handel; 121 ℔ oude Pruiss. *f* 308; 120 ℔ nieuwe dito *f* 280, 283; 119, 120 ℔ dito *f* 272, 275; 124 ℔ nieuwe Donau *f* 300; 125 ℔ nieuwe Deensche *f* 305; 123 ℔ nieuwe Holsteinsche *f* 285; 118 ℔ nieuwe Odessa *f* 272; 119 ℔ nieuwe Archangel *f* 282; 117 ℔ nieuwe Petersb. *f* 268; 117 ℔ oude Gedroogde *f* 267. — GARST, HAVER en BOEKWEIT zonder handel. — ERWTEN en BOONEN werden tot lager prijs aangeboden, doch bleven door gebrek aan vraag zonder handel. — KOOLZAAD onveranderd; Rhijnsch £ 65; op 9 v. Olie in Aug., Sept., Oct., Nov. en Dec. £ 67½. — LIJNZAAD in een doen: 105 ℔ Riga *f* 365; 113 ℔ Petersb. *f* 370. — RAAPOLIE stil; op 6w. *f* 39½; Vliegend *f* 38½; 10 Sept. *f* 38½; Oct. *f* 38¾, Nov. en Dec. *f* 38½. — LIJNOLIE ruim prijshoudend; op 6w. *f* 39; Vliegend *f* 37½, 38; Najaar *f* 38. — HENNEPOLIE op 6w. *f* 41¾; Vliegend *f* 40½. — RAAPKOEKEN per 1040 stuks *f* 80 a 84. — LIJNKOEKEN per 104 stuks *f* 11½ a 14. — MOUTWIJN *f* 18½ per vat cont. Met kleinen handel. — JENEVER 100% Amst. proef *f* 23 a 23½ per vat cont.

223STE STAATS-LOTERIJ. VIJFDE KLASSE.

17de Lijst. No. 6268 prijs van *f* 70 en premie van *f* 5000. No. 10685 *f* 400.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 10 Julij 1854.

			GEBLEVEN.
Nederl. W. S.	2½	pct.	58 11/16
„ „	3	„	70 ⅛
„ „	4	„	88 3/16
Amort. Synd.	3½	„	86¾
Handelm.	4½	„	
O. I. Leening	4	„	
Aand. Holl. Spoorw.			
Aand. Rijn Sp.	4½	„	
Haarl. Meer	5	„	
Rusl. Ob. Hope	5	„	98⅛
Dito 1828/29	5	„	98¼
Cert. 1831/33	5	„	
Dito 1840	4	„	77¼
Dito Stieglitz	4	„	[illegible]
Ins. in Assign.	6	„	
Cert. van dito	5	„	

			GEBLEVEN.
Polen. Oblig.	4	pct.	
Spanje. Oblig.	1	„	18 15/16
Obligatiën	3	„	39½
Binnenl.	3	„	35 5/16
Amortisable			
Bewijz. Coup.			4 5/16
Oostenrijk,			
Oblig. Göll	5	„	69
„ „	4	„	59½
„ Metal.	5	„	[illegible]
„ „ N.	5	„	78 [illegible]
„ „	2½	„	[illegible]
Belgie, Cert.	2½		
Rothschild	2½	„	48
Portugal Oblig.	3	„	36½
„	4		
Amerika Bank-Act.			8⅜

talen op kort termijn. De koop werd schriftelijk gesloten en, terwijl de heer Godde zijne 500 francs telde, bragt Vaudevoir de vrouw naar zeker huis te Parijs. Maar er moesten nog 500 francs worden betaald! De heer Godde raadpleegde hierover met een advocaat en deze raadde hem, die som niet te betalen, hem tevens het slechte zijner handeling onder het oog brengende. Vaudevoir echter was de man niet, om zich met eene ledige beurs te laten afschepen. Hij dreigde zoo hevig, dat de heer Godde weder drie acceptatiën gaf ieder van 100 francs. Dus nog 200 francs — zeide Vaudevoir — en onze koop is uit de wereld.

Intusschen, de zaak werd ruchtbaar en Vaudevoir, beschuldigd van *misbruik van vertrouwen*, geraakte achter de grendels. Daar beviel het den vrouwen handelaar niet en hij nam eene vrouw aan, herbergierster te Sens, om hem betere kost te verschaffen. Daarvoor gaf hij haar eene acceptatie, geteekend Godde, groot 300 francs. Onze lezers zullen nu begrijpen, *hoe* deze zaak aan 't licht kwam. De acceptatie werd niet betaald en alzoo Vaudevoir, wegens valschheid in geschrifte, vervolgd.

Bij de teregtzitting speelde Vaudevoir de verontwaardigde, toen de regter hem het schandelijke van zijn verkoop onder het oog bragt, maar hij veranderde spoedig van houding en toon, toen hem verder werd herinnerd, hoe hij vroeger een meisje uit een publiek huis loste voor 120 francs en na drie maanden aan een ander weder overdeed voor 80 francs. Wel ontkende hij eerst dit feit, maar ook toen werd hij beschaamd gemaakt, door het hooren lezen van een brief van hem aan den heer Godde, waarin hij meldt, 20 francs op rekening te hebben ontvangen. Die 20 francs waren hem ter hand gesteld door de *dame*, — het voorwerp zelf van den verkoop. — De wet echter kon Vaudevoir, wegens den verkoop en de aflevering zijner vrouw niet straffen. „De wet — merkte de regter aan — had niet kunnen vermoeden, dat er een man zou worden gevonden, in staat zulk een negotie te drijven." Maar voor de valschheid in onderhandsch geschrift werd hij veroordeeld tot *drie* jaar gevangenis.

De jurij vond ten zijnen aanzien nog al verzachtende omstandigheden!!! Welk denkbeeld moet men zich vormen van de zedelijkheid in Frankrijk?

ANECDOTEN.

Een arme drommel kwam bij zijn broeder logeeren, die gehuwd was. Hij bleef echter zóó lang, dat het de echtelieden begon te vervelen. Op zekeren avond, nadat zij naar bed waren gegaan, zei de man tot zijne vrouw: „Lieve, nu heb ik toch iets gevonden, om hem het huis te doen ruimen. Ik zal morgen middag zeggen, dat het eten aangebrand is, waarop wij zullen gaan twisten. Dan zullen wij hem tot scheidsregter inroepen. Geeft hij u gelijk, dan bezorg ik hem den deur uit, en geeft hij mij gelijk, dan doet gij het." De kamer van den broeder was slechts door een dun beschot van de hunne gescheiden. Zoo gezegd, zoo gedaan. Des middags zei de man: „het eten is aangebrand," en de vrouw zei: „'t is niet waar." De twist liep zeer hoog, en de broêr werd verzocht eens te zeggen, wie gelijk had. „Hoor eens," zei hij bedaard, „ik wil hier nog langer blijven, en zal er mij dus niet meê bemoeijen." En hij bleef, ondanks al hunne pogingen om hem kwijt te worden, zoo lang tot dat hij eene groote erfenis kreeg. Toen hadden zij hem wel willen houden, maar neen, hij pakte zijn boeltje op, en zei: „jelui maakt 't me zóó lastig, dat ik hier niet langer blijven kan.

Misverstand.

De gemalin van Frederik den Groote nam in de laatste jaren haars levens, als Koninginne weduwe, den zoon van eene officiers weduwe, wiens vader zij voorheen gekend en hooggeacht had, als pagie in hare dienst.

De knaap was op het land opgevoed, en geheel onervaren in de hofgebruiken. Toen hij als pagie gekleed en de koningin voorgesteld was geworden, werd hem gelast, gedurende den maaltijd, achter haren stoel te staan, en de borden te verwisselen. De koningin zijne onhandigheid ziende, toen hij deze dienst voor de eerste maal verrigtte, nam zich zijner goedgunstig aan, en reikte hem het bord toe, wanneer zij een ander wilde hebben. De pagie nam het bord uit de hand der koningin, ging daarmede ter zijde, en at, hetgeen zich nog daarop bevond, met grooten smaak op. De koningin bemerkte dit wel, maar zweeg, om hem te verschoonen. Op deze wijze kreeg hij menig bord, waarvan de koningin de spijze naauwelijks had aangeroerd. Eindelijk in de meening, dat hem deze borden enkel gegeven werden, om zijn genoegen te eten, weigerde hij het aannemen van een bord, dat hare Majesteit hem op nieuw toereikte, terwijl hij uitriep:

„Ach, uwe Majesteit! ik ben niet in staat iets meer te eten, anders zou ik moeten bersten!"

GEDRUKT BIJ GRATAMA, TE ASSEN.

BIJBLAD van de Provinciale Drentsche en Asser Courant van 12 Julij 1854.

UITTREKSEL uit het Verslag van Gedeputeerde Staten aan de Staten der Provincie Drenthe in hunne Vergadering van 5 Julij 1854.

Vervolg en slot.

Wegen.

De gedurige afwisseling van vorst en dooi in den jongsten winter was voor de straatwegen nadeelig; terwijl ook de opruiming van den sneeuw, in buitengewone hoeveelheid gevallen, aan de onderhoudsaannemers veel kosten veroorzaakt heeft.

Het onderhoud had geregeld plaats en vorderde bij aanbesteding eene som van *f* 16,800-„, behalve de herstelling van twee bruggen te Smilde, die voor *f* 1,805-„, en van het leggen van een' duiker, die voor *f* 115-„ nog afzonderlijk zijn aanbesteed.

De staat der verspreide rijksbruggen en der Hullen- en Mantinger dijken in deze Provincie kan mede voldoende genoemd worden. De kosten van onderhoud daarvan hebben beloopen *f* 612.95.

De aanleg van de telegraaflijn langs den grooten rijksweg in deze Provincie werd in het laatst van het vorige jaar voor eene som van *f* 15,700-„ aanbesteed.

b. *Provinciale wegen.* De tolmeesters, behalve die voor het gedeelte tusschen Assen en Rolde, doen tevens dienst als wegwerkers. Van den geheelen weg van Assen tot de Hilte hebben de onderhoudskosten bij aanbesteding beloopen *f* 2,0[illegible]-„, en buiten aanbesteding van eenige geringe werken *f* 87.16½; de bezoldiging der drie Tolmeesters *f* 1,043.20 en de daggelden van den vasten wegwerker op den weg tusschen Assen en Rolde *f* 153.50, te zamen *f* 3,087.66½. De tol op dezen weg, welke bij gaardering wordt ingevorderd, heeft in 1853 opgebragt *f* 3,769.50. Het gras van de bermen is verpacht geweest voor *f* 15.00.

c. *Gemeente- en Buurtwegen.* De toestand der wegen in de Gemeenten kan over het algemeen niet gunstig genoemd worden. Wel wordt door de Gemeentebesturen gewoonlijk opgegeven, dat er geregeld schouwingen gedaan en de wegen met zorg onderhouden worden, maar die opgaven komen niet altijd overeen met de wezentlijke gesteldheid van zaken, althans is ons bij eene opneming van wegen, door een daartoe gecommitteerd Lid uit ons Collegie in het vorige jaar in eenige Gemeenten gedaan, gebleken, dat sommige derzelve in zeer gebrekkigen toestand verkeerden, hoezeer ze in de verslagen der schouwingen, door de Gemeentebesturen slechts weinige dagen te voren daarover gehouden, waren aangeteekend, als in goeden of tamelijk goeden staat te zijn. Wij stellen ons voor, om ook dit jaar in onderscheidene gemeenten die opnemingen weder te doen plaats hebben.

Landbouw.

De algemeene toestand van den Landbouw was, zoo men let op de voordeelen, daarvan door den Landman verkregen, gunstig. Ofschoon toch genoegzaam alle veldgewassen, indien men de boekweit uitzondert, eene mindere opbrengst hebben gegeven, dan in gewone jaren, en zelfs twee hoofdartikelen, de rogge en de aardappelen, gedeeltelijk zijn mislukt, hebben evenwel de buitengewoon hooge prijzen de mindere opbrengst vergoed.

Omtrent de koop- en huurwaarde der landerijen, geldt ook nu nog wat in ons vorig verslag werd gezegd: de koopwaarde was nog steeds stijgende; de huurwaarde in betrekking tot gene doorgaans laag, althans wat betreft in haar geheel verhuurde boerenplaatsen.

Nieuwe gewassen, werktuigen en veerassen zijn, zoover ons bekend is, niet ingevoerd. De aanfokking echter van varkens van Engelsch ras, gecroiseerd met het inlandsche, breidt zich meer uit en levert bij voortduring goede uitkomsten op.

Ook is in eene Gemeente eene proeve genomen met het verbouwen van de nog weinig bekende zoogenaamde tros-haver, waarvan de uitslag, volgens opgave, zeer gunstig is geweest.

Over de uitkomsten, verkregen van het gebruik van den ondergrondploeg, zoo ver die tot hiertoe in de Provincie is ingevoerd, is men zeer goed voldaan.

De gemiddelde opbrengst per bunder is geweest van de Rogge 14 mud, Gerst 20, Zandboekweit 30, Veenboekweit 20, Haver 24, Zomerkoolzaad 15, Aveel- of boterzaad 13, Aardappelen 87.

Ofschoon, bij gemis aan voldoende aanwijzingen in de verslagen der Gemeentebesturen, geen opgaaf kan gedaan worden van het aantal der in 1853 tot bosch aangelegde bunders, zoo is uit die verslagen toch op te merken, dat van de houtteelt en het bepoten met opgaande boomen meer werk wordt gemaakt dan vroeger.

In 1853 zijn verdeeld, zooveel uit de opgaven der Gemeentebesturen blijkt, de marke van Wapse, Gemeente Diever, van Roswinkel en een gedeelte der marke van Weerdinge, beide in de Gemeente Emmen, en de marke van Odoorn.

Met het aanmaken van woeste gronden wordt ijverig voortgegaan, nemende de ontginningen genoegzaam overal toe. De uitslag daarvan is echter zeer verschillend, naar mate van de geaardheid der gronden en de wijze van hunne toebereiding.

De paardenteelt was voordeelig; terwijl er het geheele jaar door, bij goede prijzen, ruime aftrek in paarden is geweest.

De aanfokking van rundvee, zoowel als de botermakerij, hebben mede bijzonder goede uitkomsten gegeven. Men legt zich meer dan vroeger toe op het verbeteren van het veeras, vooral door het aanschaffen van betere stieren.

De prijzen waren nog hooger dan in 1852: van het dragtige vee tot f 125.„, van het guste tot f 80-„ en van het jonge vee tot f 50-„.

Evenzeer is ook de teelt der schapen en varkens gunstig geweest.

De bijenteelt daarentegen heeft, ten gevolge van den veelvuldigen regen, in de maand Augustus gevallen, ongunstige uitkomsten opgeleverd, zoodat er weinig honig en was gewonnen is.

De middenprijzen van veldvruchten en boter en de hoeveelheden, welke daarvan ter markt zijn gebragt, hebben, zoover ze door de Gemeentebesturen zijn opgegeven, bedragen, als volgt: *a.* prijzen, per mud: Assen, Rogge f 7.03, Boekweit f 6.19, Aardappelen f 1.73, Boter per pond f 0.72½; Meppel, Rogge f 7.66, Boekweit f 6.43, Boter, per pond f 0.85; Coevorden Rogge f 7.67, Boekweit f 6.86; Hoogeveen, Rogge f 7.90, Boekweit f 6.70, Haver f 3.60, Boter, per pond f 0.70. *b.* hoeveelheden, in mudden: Assen, Rogge 11,510; Boekweit 7,347, Aardappelen 3,065, Boter 20,246 ponden; Meppel 372,340 ponden Boter; Coevorden 11,701 mudden Rogge, 2,802 m. Boekweit, Hoogeveen 4,691 m. Rogge, 5,220 m. Boekweit, 727 m. Haver.

Verveening, Jagt en Visscherij.

a. *Verveening.* Vergunningen tot verveening zijn in 1853 niet verleend.

De hoeveelheid van den in het verveeningssaizoen van 1853 gemaakten turf bedraagt, volgens de opgaven van de administratie der belastingen, naar de taxatiën gedaan, als volgt: Eerste soort (laag veen): 1e klasse 62,764 tonnen, 2e geene, 3e 2,732 t., te zamen 65,496 t. Tweede soort (hoog veen): 1e kl. 285,854 tonnen, 2e klasse geene, 3e 12,210,007, te zamen 12,495,861 tonnen. Vergeleken met den in 1852 gefabriceerden turf, geeft dit eene vermindering voor de eerste soort (laag veen) van 11,167 en voor de tweede soort (hoog veen) van 476,024 tonnen. De accijns bedroeg in hoofdsom f 267,737.10, en het totaal bedrag van denzelven en van de opcenten en het zegel, in het debet der veenlieden gebragt, f 376,973.83. Wij moeten echter hierbij weder dezelfde opmerking voegen, die vroeger ook is gemaakt, dat van het gedeelte van dezen turf, dat voor de fabrieken is ingeslagen, waarvan echter de hoeveelheid, bij gemis van opgaven, door ons niet kan worden aangegeven, slechts 1/20 gedeelte van den accijns wordt betaald, en dat voor dat gedeelte derhalve 19/20 van laatstgemelde som moeten afgetrokken worden.

Met inbegrip van den accijns, waren de middenprijzen van den turf per dagwerk, bestaande uit 12,000 turven, van den zwarten turf f 25-„ en van den graauwen f 14-„.

De uitkomsten der veengraverijen zijn in 1853 niet zeer gunstig geweest. Het droogen van den turf ging door het natte weder met veel moeite en kosten gepaard, terwijl ook de prijzen in het voorjaar slap waren, doch later zich eenigzins hebben verbeterd.

b. *Jagt en Visscherij.* De staat der wildbaan is in het jagtsaizoen van 1853 vrij gunstig geweest. De korhoenderen echter waren minder talrijk, dan in vroegere jaren. Dit gevogelte neemt jaarlijks sterk af, zoowel door het menigvuldig wegvangen door stroopers met strikken, als vooral ook door het schieten van hetzelve uit [illegible], des morgens even na zons op- en des avonds tegen zonsondergang, welk bij de wet niet verboden jagtbedrijf sedert eenige jaren genoegzaam bij allen, die van de jagt eene kostwinning maken, in zwang is, en waardoor, zoo daartegen niet voorzien wordt, weldra deze wildsoort voor een groot deel zal zijn uitgeroeid.

Het getal verleende groote jagtacten bedraagt 182, dat der kleine jagtacten slechts 3 stuks; het getal groote vischacten 46 en dat der kleine vischacten 216 stuks; terwijl aan kennelijk onvermogenden, ten getale van 57, kostelooze vergunningen zijn uitgereikt. De jagt- en vischacten, te zamen 443 stuks, hebben aan regt en zegel opgeleverd eene som van *f* 4352.„ zijnde *f* 535.25 meer, dan in het voorgaande jaar 1852.

Voor schadelijk gedierte, gedood van primo Januarij 1853 tot den laatsten December van dat jaar en 1601 stuks bedragende, is wegens premien eene som van *f* 592.40 uitgegeven.

Het getal relazen van de Opzieners der jagt en visscherij en verdere beambten, tot het doen van bekeuringen geregtigd, beloopt 75, waarvan 9 zijn opgemaakt wegens het losloopen van honden, onvoorzien van slepende bruisbungels, en 66 wegens gewone jagtovertredingen.

Deze relazen hebben 52 veroordeelende vonnissen en 10 vonnissen van vrijspraak ten gevolge gehad, terwijl 9 relazen voor vervolging onvatbaar zijn geacht, en de strafvordering van overtredingen, bij de 4 overige relazen geconstateerd, overeenkomstig art. 40 2e lid der wet van 6 Maart 1852 (Staatsblad no. 47), is voorgekomen.

Bij eene algemeene vermeerdering van de bezoldigde Jagtopzieners in het Rijk, is ook in deze Provincie hun getal met één vermeerderd. De standplaatsen dezer beambten in dit Gewest zijn Assen, Beilen, Borger, Dalen, Diever, Hoogeveen, Norg, Vries, de Wijk en Zuidlaren.

De bezwaren, waarvan in ons vorige verslag werd gewaagd, voortvloeiende uit art. 29 der jagtwet, volgens hetwelk ook de herders verpligt zijn hunne honden, als zij daarmede in het veld komen, van eenen slependen kruisbungel te voorzien, zijn thans grootendeels opgeheven. Uit aanmerking namelijk, dat het de bedoeling des wetgevers niet heeft kunnen zijn, den koe- of schaapherder het herdersgebruik van zijnen hond te beletten, zijn de opzieners der jagt op verzoek van den heer Minister van Binnenlandsche Zaken door den heer Commissaris des Konings gelast, tegen eenen herder geen relaas van bekeuring wegens het in het veld komen met eenen ongebungelden hond op te maken, indien de herder met den hond, ter hoeding van het vee, in het veld is, ten ware de opzieners den hond vindt wild opsporende, daarop drijvende, of wild grijpende of doodende.

Ambachts- en Fabrieksnijverheid.

De voornaamste fabrieken, behalve de koren- en andere molens, in dit gewest zijn:

Eene stoom-katoengarenspinnerij van de Maatschappij van Weldadigheid te Veenhuizen, gemeente Norg, waarin gemiddeld 200 arbeiders gebezigd worden. Volgens de opgave van het Gemeentebestuur, is de toestand dezer inrigting in 1853 eerder voor- dan achteruitgegaan.

Calicotweverijen te Assen, Beilen, Coevorden, Rolde en Smilde. Te Assen is in den loop van het jaar eene tweede calicotweverij opgerigt, met 8 werklieden. Er bestaan dus daar thans twee, waarin te zamen 26 arbeiders; in die te Beilen waren 18, te Coevorden 54, terwijl nopens die te Rolde geene opgaven zijn gedaan. Voorts zijn zoodanige weverijen in de koloniën der Maatschappij van Weldadigheid te Veenhuizen, en te Frederiksoord, onder Vledder, waarvan alleen van die te Frederiksoord is opgegeven, dat daarin 55 volwassenen en 109 kinderen werkzaam waren, terwijl er, blijkens de afgegevene certificaten van oorsprong 48,300 stukken katoen, ieder van 18 tot 22 Ned. ellen, naar Java zijn uitgevoerd.

Over het algemeen kan men zeggen, dat de toestand der calicotweverijen in 1853 in dit gewest vrij gunstig was.

Twee glasblazerijen te Nieuwbuinen, gem. Borger, die in bloeijendenden toestand verkeeren. Daarin werd aan pl. m. 100 personen werk verschaft, onder welke 26 glasblazers, meest alle Duitschers; een 20tal hield zich onledig met het omwinden en het pakken van het glaswerk, en de overigen waren handlangers en sjouwerlieden.

Drie *steenbakkerijen* onder de gemeente Emmen, waarvan een, die te Noordbarge, het vorige jaar heeft stil gestaan, terwijl in die te Weerdinge 6 en in die van de markgenooten van Emmen en Westenesch 4 arbeiders werkzaam waren.

Het gefabriceerde in beide deze inrigtingen heeft goeden aftrek gevonden, zijnde al de vervaardigde steenen verkocht.

De steen- en pannenbakkerij te Ter Heil, gemeente Roden, heeft in het vorige jaar niet gewerkt.

Negen kalkbranderijen, waarvan 4 te Assen, 3 te Hoogeveen en 2 te Smilde.

Veertien leerlooijerijen, waarvan in elk der Gemeenten Assen, de Wijk, Gasselte en Hoogeveen 2, te Gieten 1 en te Mepppel 5.

Drie kaarsenmakerijen, waarvan 1 in elk der Gemeenten Assen, Hoogeveen en Smilde.

Zeven stoffenweverijen, waarvan 3 te Assen, 1 te Dalen, 1 te Dwingelo en 2 te Smilde.

Zeven touwslagerijen, waarvan 1 te Assen, 2 te Meppel en 4 te Hoogeveen.

Vier zeilmakerijen, 4 blokmakerijen en 3 tabakskerverijen te Hoogeveen en eene ever- en zeildoekweverij te Meppel.

Vier bierbrouwerijen, waarvan 1 te Dalen, 2 te Meppel en 1 te Smilde.

Drie jeneverstokerijen te Hoogeveen.

Drie azijnmakerijen, 1 zeepziederij en 3 hoedenmakerijen te Meppel.

Tien bezembinderijen, waarvan 1 te Assen, 6 te Meppel en 3 te Smilde.

Deze inrigtingen verkeeren meest alle in gunstigen toestand.

Nieuwe fabrieken zijn, behalve de reeds vermelde calicotweverij te Assen, niet opgerigt, dan in dezelfde gemeente eene brandewijnstokerij en een scheepstimmerwerf, en te Hoogeveen eene zeilmakerij, eene blokkenmakerij en eene tabakskerverij, terwijl voor het stichten of het veranderen van de volgende molens concessiën zijn verleend, als: Voor de stichting van eenen wind- koren- en pelmolen te Emmen en te Nijeveen, en van eenen wind-korenmolen te Kloosterveen, onder Assen; tot het plaatsen van een' olieslag in eenen korenmolen te Rolde, en tot de inrigting van zoodanigen molen te Westerbork tevens tot vol- en pelmolen.

Stoomwerktuigen zijn alleen in gebruik bij de katoenspinnerij te Veenhuizen, bij de stokerij van chemicaliën te Assen en bij de in 1853 ter laatstgemelde plaatse opgerigte brandewijnstokerij.

Handel.

Binnenlandsche handel. De belangrijkste handels-artikelen zijn, voor den uitvoer naar buiten de Provincie: in de eerste plaats de turf, voorts rogge, boekweit, rundvee, paarden, schapen, varkens, wild, gevogelte, boter, wol, honig, was, huiden, beenderen, eiken- en dennenhout, schil- en weekhout, eikenschors, keijen of vlinten, heide en geweven katoenen stoffen; en die van invoer: koloniale waren, tarwe, wijn, gedisteleerd, manufacturen, lijn- en raapkoeken, timmerhout, gebakken steen, riet, mest en garens voor de katoenweverijen. Vooral in de Gemeenten Assen en Hoogeveen neemt de handel aanzienlijk toe, waartoe de daar bestaande scheepsveren op Amsterdam en elders veel bijdragen. De kleinhandel is bij voortduring in dit Gewest vrij levendig geweest.

Buitenlandsche handel. Deze is in dit gewest nog steeds van weinig beteekenis. Wij merken echter hierbij op, dat de uitvoer van Drentsche boter ook naar buiten 's lands aanzienlijk toeneemt, en dat op de markt te Londen dit artikel zeer gewild is.

Binnenlandsche scheepvaart. In 1853 behoorde in de hieronder genoemde gemeenten het navolgende aantal schepen, metende den daarbij opgegeven' tonnen-inhoud, te huis; daaronder zijn echter niet begrepen de vaartuigen behoorende tot de openbare middelen van vervoer, noch ook de zoogenaamde bokken, in de veenderijen gebruikt wordende: Hoogeveen 431 schepen, 16606 tonnenlast: Meppel 150 s. tonnl. niet vermeld, Smilde 90 s. 3810 tonnl.; Gasselte 35 s. 2815 tonn.; Gieten 4 s. 338 tonn.; Anlo 8 s. 502 tonn.; Assen 13 s. 478 tonnl. Scheepstimmerwerven bestaan te Hoogeveen 9, te Meppel 3, te Nietap, onder Ro-

dijk 2, te Smilde 2, te Assen 1 en te [illegible] 1. Op die te Hoogeveen zijn in 1853 bijgebouwd 15 overdekte en 4 onoverdekte schepen, 3 brandschuiten en 2 punters, bestaande 106 overdekte en 193 onoverdekte schepen, 76 brandschuiten en 33 punters. Op die te Meppel zijn gebouwd 7 en gerepareerd 110 vaartuigen. Op die te Assen, die in het vorige jaar is daargesteld, werden geene nieuwe vaartuigen op stapel gezet, en zijn enkel reparatiën verrigt. Van de overige zijn geene opgaven gedaan.

Inrigtingen in verband staande met de uitoefening van handel en andere bedrijven.

Maten en gewigten. De verordeningen op het stuk der maten en gewigten werden behoorlijk gehandhaafd, en de herijk is binnen den daarvoor bepaalden tijd verrigt.

De ijk heeft in 1853 opgebragt f 1,860.70, zijnde f 22.70 1/2 meer dan in 1852.

Voor het Nederlandsche vaatwerk is aan ijkloon ontvangen f 80.80, terwijl geijkt zijn: te Assen 22 1/4 en 24 1/8 botervaten, en 5 heele, 263 halve en 192 kwart honigtonnen, hebbende voor den ijk opgebragt f 22.02[5]; te Beilen 218 1/4 en 1340 1/8 botervaten, en 41 halve en 170 kwart honigtonnen, hebbende opgebragt f 55.97[5]; te Coevorden 475 1/4 en 417 1/8 botervaten, en 167 halve en 27 kwart honigtonnen, hebbende opgebragt f 43.90; te Dwingelo 1005 1/4 en 1698 1/8 botervaten, en 2 halve en 82 kwart honigtonnen, hebbende opgebragt f 89.79; te Emmen 43 1/4 en 114 1/8 botervaten, en 1 heele, 211 halve en 61 kwart honigtonnen, hebbende opgebragt f 96.77[5]; te Hoogeveen 941 1/4 en 2084 1/8 botervaten, en 5 tonnen, 158 halve en 116 kwart honigtonnen, hebbende opgebragt f 1[illegible]; te Meppel 3853 1/4, 3341 1/8 botervaten, en 1 heele, 8 halve en 64 kwart honigtonnen, hebbende opgebragt f 217.57[5]. Totaal 6857 1/4 en 8306 1/8 botervaten, en 12 heele, 790 halve en 622 kwart honigtonnen, hebbende opgebragt f 568.17[5].

Broodzettingen. Broodzettingen en tevens verordeningen op de hoedanigheid en het gewigt van het brood bestonden in 1853 nog in de Gemeenten Coevorden, Dalen, Hoogeveen en Meppel, terwijl de Gemeenten Havelte, Nijeveen, Ruinen, Ruinerwold, de Wijk, Zuidwolde en Zweelo zich regelden naar de zetting van Meppel, de Gemeente Emmen naar die van Dalen, de Gemeente Oosterhesselen naar die van Hoogeveen, de Gemeente Sleen naar die van Coevorden en de Gemeente Borger naar die van Stadskanaal. Te Assen en Vries zijn nog alleen in werking keuren op de hoedanigheid en het gewigt van het brood.

Vroeger waren er in de Provincie meer Gemeenten die eigene zettingen hadden, of de zettingen van andere Gemeenten volgden, doch die de zetting hebben afgeschaft, met het doel, om daardoor de mededinging in het verkoopen van goed en goedkoop brood te bevorderen. Wij meenen echter redenen te hebben, om te betwijfelen, of daardoor dit oogmerk bereikt wordt.

TER DRUKKERIJ VAN GORATAMA, TE ASSEN.